

29/2017 <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201706142871>

”Saagat tuntevat Suomen kuninkaat” – pseudohistoriallisesta kirjoittelusta Suomen muinaisuudesta

Sirpa Aalto ja Harri Hihnala

Suomalaiset ovat tutkitusti kiinnostuneita historiasta ja etsivät tietoa menneisyyden tapahtumista internetistä. Erityisesti netissä olevan materiaalin suhteen on vaarana, että lukijan on vaikea erottaa, mikä tieto perustuu tutkimukseen ja mikä on sepitettyä historiaa eli pseudohistoriaa. Pseudohistorian määrittelemisen ei ole yksinkertaista, mutta karkeasti ottaen kyseessä on menneisyyden tapahtumien esittäminen tarkoitushakuisesti ja ilman historian tutkimuksen alalla vakiintuneita menetelmiä. Artikkelissa keskitymme tutkimaan pseudohistoriallisia kirjoituksia Suomen muinaisuudesta ja oletetuista kuninkaista. Olemme valinneet lähteiksi viisi aiheesta kirjoitettua blogikirjoitusta, kolme Jukka Niemisen aiheesta kirjoittamaa kirjaa ja nettikeskusteluita, joissa viitataan näihin kirjoituksiin. Blogikirjoitusten valintaperusteena on ollut löytää suosittuja blogeja, joita ylläpitävät ilman akateemisen historian tutkimuksen taustaa kirjoittavat kirjoittajat. Lähteiden lähiluvun kautta tutkimme artikkelissa, miten saagakirjallisuutta hyödynnetään pseudohistoriassa perustelemaan väitteitä Suomen muinaisuudesta ja muinaisista kuninkaista. Kirjoitusten vaikuttavuuden kannalta on kiinnostavaa seurata, miten niihin viitataan nettikeskusteluissa. Lopuksi pohdimme, miten historian tutkijoiden tulisi reagoida pseudohistorialliseen kirjoitteluun. Tuloksemme on, että blogikirjoituksia ja Jukka Niemisen kirjoja lainataan nettikeskusteluissa tukemaan väitteitä siitä, että Suomen historiasta ei ole kerrottu kaikkea totuudenmukaisesti ja että kyseessä on esimerkiksi svekomaanisten tutkijoiden salaliitto. On mahdollista, että pseudohistoriallisen muinaisuuden sepittäminen kiinnostaa äärioikeistolaisia ryhmiä, koska osa aihepiirin keskustelufoorumeista on nykyisessä ilmapiirissä selkeän äärioikeistolaisia. Näiden pseudohistoriallisten tekstien ja keskusteluiden luonne herättää pohtimaan, miten historian tutkijoiden tulisi reagoida pseudohistorialliseen kirjoitteluun. Yksi ratkaisu olisi saattaa tutkimustuloksia paremmin suuren yleisön tietoon.

Avainsanat: Suomen muinaisuus, Suomen kuninkaat, pseudohistoria, nationalismi, rasismi, ruotsalaisvastaisuus, nettikeskustelut, saagat

Johdanto

“I think it is not pseudoscholarship itself that is alluring. The problem is that official scholarship is unattractive.”

Jona Lendering. Kommentti *Roman army talk* –keskustelupalstalla 29.7.2011 julkaistuun kirjoitukseen ”Allure of pseudohistory”.

Muutama vuosi sitten tutkittaessa suomalaisten historiatietoisuutta ja käsityksiä historiasta kävi ilmi, että suomalaiset harrastavat paljon historiaa ja se on heille tärkeää (Torsti 2012, 30). Tämä ei ole yllättävää, sillä historia on yksi osa ryhmäidentiteetin rakentamista. Tutkimusten mukaan suomalaiset myös etsivät internetistä tietoa historiasta (Torsti 2012, 40). Silloin etsijän käsiin jää väistämättä pseudohistoriallisia tekstejä. Ne tarjoavat (yleensä) selviä vaihtoehtoja ja vastauksia koskien suomalaisten menneisyyttä. Pseudohistoriallisia kirjoituksia koskien Suomen ”muinaisuutta” (tarkoitetaan tässä aikaa ennen Ruotsin valtaa) on verrattain runsaasti, mikä voi johtua siitä, että aiheesta on kirjoitettu vähän yleisissä historiateoksissa ja niissä on usein samat viitteet vähäisistä kirjallisista lähteistä (esim. Jutikkala 1966, 19–24; Huurre 2000 [1979], 215–222; Vahtola 2003, 23–27; Virrankoski 2009, 48–60; Tarkiainen 2010, 40–41). Tämä johtuu siitä, että ajalta ennen keskiaikaa (noin 1100/1300–1500) Suomen historiasta on vähäinen määrä kirjallisia lähteitä verrattuna myöhempiin aikoihin. Suomea koskevia kirjallisia lähteitä alkoi muodostua vasta, kun kristinusko, latinalainen aakkosto ja ruotsalaisten hallinto tulivat Suomeen. Arkeologian avulla on selvitetty millaista elämä oli Suomessa ennen keskiajan alkua, millä alueilla asutusta oli ja millaisia elinkeinoja harjoitettiin. Toisaalta arkeologia ei ole voinut antaa vastauksia esimerkiksi siihen, mitä yksittäisiä tapahtumia tai keitä nimettyjä, historiallisia henkilöitä Suomessa eli tuolloin.

Arkeologiset tutkimukset eivät tue käsitystä siitä, että Suomessa olisi ollut kuningaskuntia tai edes kovin järjestäytyneitä maakuntia ennen Ruotsin vallan aikaa (Haggrén et al. 2016, 316–317, 358–359). Verrattuna esimerkiksi Ruotsin alueeseen ja sen kehitykseen kuningaskuntana, josta on kirjallisia lähteitä, Suomen kehitys vaikuttaa vähäpätöiseltä. [1] Tämä on johtanut spekulointiin ja pseudohistoriallisiin kirjoituksiin muun muassa Suomen oletetuista kuninkaista ja muinaisesta kuningaskunnasta. Kirjoituksia on yllättävän paljon ja useissa niissä viitataan saagakirjallisuuteen, jolla perustellaan väitteitä Suomen muinaisuudesta.

Koska saagakirjallisuus näyttää olevan suosittu viittauskohde pseudohistoriallisissa kirjoituksissa Suomen muinaisuudesta, tutkimme artikkelissa miten saagakirjallisuutta hyödynnetään pseudohistorian osana perustelemaan pseudohistoriallisten kirjoitusten väitteitä. Kirjoitusten vaikuttavuuden kannalta on kiinnostavaa seurata, miten niihin viitataan nettikeskusteluissa. Mihin maallikot pyrkivät näillä pseudohistoriallisilla kirjoituksilla? Lopuksi pohdimme, miten historiantutkijoiden tulisi reagoida pseudohistorialliseen kirjoitteluun.

Pseudohistoria ja historia

Rajanvetoa tieteen ja pseudotieteen välillä on tehty kenties enemmän kuin historian ja pseudohistorian välillä. Tieteenfilosofit ovat erimielisiä kriteereistä, jotka erottavat pseudotieteet tieteestä, mutta toisaalta he ovat yksimielisiä siitä, mitkä alat ovat näennäistiedettä. Pseudotieteiden esimerkeiksi nostetaan usein astrologia, kreationismi ja homeopatia. (Koskinen 2015, 20.) Pseudotieteen ja tieteen erottaminen toisistaan ei ole yksinkertaista, mutta Sven Ole Hansson on antanut sille seuraavia määreitä: 1) pseudotiede käsittelee jonkin tieteenalan tutkimia asioita; 2) se on epäluotettavaa; 3) se muodostaa opin, jonka edustajat ilmoittavat tuottavansa luotettavinta mahdollista oppia omasta aihepiiristään (Hansson 2015). Samalla tavoin pseudohistorian ja historian rajanveto on joskus vaikeaa, mutta pseudohistoriankin määrittelyyn voidaan soveltaa Hanssonin määreitä: pseudohistoria käsittelee historiallisia tapahtumia epäluotettavalla tavalla ja pseudohistorioiden kirjoittajat ilmoittavat tuottavansa luotettavinta tietoa aiheesta. Tähän vetoomukseen liitetään usein väite siitä, että virallinen historiankirjoitus ja -tutkimus ovat jättäneet huomiotta tai salanneet asioita vääristelläkseen menneisyyden tapahtumia.[2]

Pseudohistoria on moniulotteinen käsite ja sillä voi olla kirjoittajasta riippuen erilaisia tarkoituksiperiä. Usein pseudohistoria ymmärretään tarkoituksenmukaisesti laadituksi, harhaanjohtavaksi historiaksi, mutta joskus pseudohistorian kirjoittajat syyllistyvät vain naiiviuteen (Allchin 2004, 186–187). Tarkoituksenmukaista harhaanjohtavaa historiaa voidaan laatia eri syistä. Syynä voivat olla esimerkiksi ideologiset motiivit. Ideologisesta motiivista käy nationalismi ja kansallisen ideologian rakentaminen eli historian käyttö propagandana. Pseudohistorian ja historian rajanveto voi olla näissä tapauksissa hiuksenhieno. Pseudohistorian kirjoittaminen liitetään usein maallikoihin, mutta sitä voivat tuottaa myös historian tutkijan koulutuksen saaneet henkilöt. Maallikoiden kirjoittama pseudohistoria saattaa olla tahatonta siinä mielessä, että heidän käyttämänsä lähteet eivät ole lähteitä, vaan toisten tuottamia virheellisiä kirjoituksia tai he eivät osaa tulkita lähteitä oikein. Historian ammattilaiset voivat tuottaa pseudohistoriaa tarkoituksella, eli kuten edellä mainittiin, ideologisista syistä ja vaikkapa propagandaksi. Historiantutkimuksessa on kiinnitetty huomiota historian väärinkäyttöön, mutta samalla tavalla pseudohistoria voi olla historian väärinkäyttöä. Molempia voidaan käyttää väärin esittämällä menneisyys idealisoituna ja yksinkertaistettuna.

Pseudohistoriallisen kirjoittelun paradoksi on, että se pyrkii imitoimaan oikeaa historiantutkimusta, jota se kritisoi. Tekstien kirjoittajat ymmärtävät, että heidän on vedottava ”lähteisiin” tai ”auktoriteetteihin”, jotta heidän sanomallaan olisi uskottavuutta. Historiantutkijat eivät puolestaan välttämättä halua ”alentua” käymään keskustelua pseudohistorian kirjoittajien kanssa, koska samalla he antaisivat tunnustusta näiden väitteille (Evans 2000 [1997], 239; ks. myös Ikäheimo & Pertola 2010).

Otetaan kaksi esimerkkiä esihistoriallisen ja historiallisen ajan taitteeseen liittyvästä tutkimuksesta ja pseudohistoriasta Suomessa. Itsenäistymisen aikaan Suomessa oli tarve luoda omaa kunniakasta menneisyyttä, sillä 1900-luvun alkupuolella elivät vielä voimakkaana käsitykset siitä, että itsenäisen kansakunnan tuntomerkit ovat oma kieli, kulttuuri ja historia. Samalla pyrittiin tekemään pesäeroa itään Neuvostoliiton

suuntaan ja luomaan Suomelle tietoisesti historiaa läntisenä eurooppalaisena valtiona (Fewster 2006). Muun muassa professori Jalmari Jaakkola kirjoitti suomalaisten ”varjagihistoriasta” ja venytti nykynäkökulmasta katsottuna historiallista totuutta kirjassaan varhaiskeskiajan Suomesta (Jaakkola 1938), mutta sitä ei voida pitää pseudohistoriana. Jaakkolan tavasta käsitellä Suomen muinaisuutta voidaan olla monta mieltä, mutta Jaakkola operoi kuitenkin historiantutkijan metodeilla. [3] Hänen kirjoituksensa heijastelevat oman aikansa käsitystä siitä, miten historiaa kirjoitettiin nationalismien hengessä.

Jaakkolan aikalainen Sigurd Wettenhovi-Aspa (1870–1946) puolestaan on esimerkki siitä, miten pseudohistorialla (ja pseudokielitieteellä) pyrittiin todistelemaan suomalaisten suurta menneisyyttä. Wettenhovi-Aspa oli kuvataiteita opiskellut monipuolisuusmies, mutta ei omannut yliopistokoulutusta millään tieteen alalla. Hän halusi suomalaisuusmiehenä todistaa, että suomen kieli oli vanhin kaikista kielistä ja siten korottaa suomalaisten arvoa kansakuntana. Wettenhovi-Aspa pyrki tähän etsimällä äänteellisiä samankaltaisuuksia suomen ja muiden kielten välillä. Hän kirjoitti kaksi kirjaa aiheeseen liittyen (*Suomen kultainen kirja*, 1915; *Kalevala ja Egypti. Suomen kultainen kirja II. Riemujulkaisu Kalevalan satavuotispäiväksi*, 1935). Akateemisissa piireissä Wettenhovi-Aspaa ei otettu vakavasti, koska hän ei käyttänyt tieteellisiä metodeja, mutta hänen jälkeensä on tullut muita, jotka ovat pyrkineet osoittamaan suomen kielen sukulaisuuden milloin muinaisen egyptin, etruskin tai vanhan indoeurooppalaisen kantakielen kanssa. (Koskinen 2015, 45–48.) Wettenhovi-Aspan on arveltu parodioineen oikeaa tutkimusta, mutta hänen toimintansa otettiin vakavasti (Urpilainen 2002).

Nationalismin kautta pseudohistorian yhteys kansalliseen identiteettiin on helposti ymmärrettävissä. Kansallinen identiteetti on aina luotu – se on Benedict Anderssonin sanoin ”kuviteltu yhteisö” (”imagined community”, Andersson 1991). Kansallista identiteettiä ylläpitävät käsitykset muun muassa jaetusta, yhteisestä historiasta. Jalmari Jaakkolan ja Sigurd Wettenhovi-Aspan teokset pyrkivät luomaan identiteettiä suomalaiselle yhteisölle: toinen tieteen keinoin ja toinen pseudotieteellisesti.

Lähdeaineisto ja menetelmät

Pilvi Torstin tutkimuksessa keskityttiin kysymään lähinnä 1900-luvun historian tapahtumien merkitystä suomalaisille. Suomen itsenäistyminen ja sodat ovatkin keskeinen kivijalka suomalaisuuden ja suomalaisen identiteetin käsitteissä – myös siinä, miten suomalaiset itse ymmärtävät kansallisen historian ja kansa-käsitteen (Torsti 2012, 244). Olisi kiinnostavaa tietää, mitä suomalaiset olisivat vastanneet kysymyksiin, jotka koskevat aikaa esihistorian ja historiallisen ajan taitteessa. Se ei ole täysin merkityksetöntä, koska aihetta koskeva pseudohistoriallinen kirjoittelu on vilkasta internetissä ja erityisesti Jukka Nieminen on julkaissut aiheesta useita kirjoja.

Olemme valinneet artikkelin lähteiksi kolme kirjaa ja viisi blogikirjoitusta, jotka temaattisesti käsittelevät Suomen kuninkaita ja Suomen ”muinaisuutta” sekä näytteeksi nettikeskusteluja aiheesta. Blogitekstien ja kirjojen valintaperusteena on ollut, että ne viittaavat saagakirjallisuuteen perustellessaan väitteitään. Kirjalähteiksi on valittu Jukka Niemisen kirjoista *Muinaissuomalaisten kadonnut kuningaskunta*

(2010), *Tavastia – Muinais-Hämeen kuningaskunta* (2013) ja *Vaiettu muinaisuus* (2015). Nämä Niemisen kirjat käsittelevät Suomen muinaisuutta ja kuninkaita eikä muita vastaavanlaisia kirjoja julkaisevia kirjailijoita ole Suomessa tällä hetkellä. Hänellä on selvä asema Suomen muinaisuutta koskevan pseudohistoriallisen kirjoittelun ”kruunaamattomana kuninkaana”: Niemisen kirja *Muinaissuomalaisen kadonnut kuningaskunta* valittiin Vuoden rajatieto-kirjaksi vuonna 2011. Palkinnon myöntää rajatietoon perustuva Ultra-lehti eli kyseessä ei ole hupipalkinto. Koska Nieminen on saanut näkyvyyttä kirjoillaan, lähdimme siitä olettamuksesta, että Niemiseen viitataan myös nettikeskusteluissa koskien Suomen muinaisuutta.

Lähteiksi valitut blogikirjoitukset ovat: *Olivatko viikinkikuninkaat suomalaisia* (Arto Pöllänen 2001); *Suomen kuninkaat norjalais-islantilaisten saagojen mukaan* (anonyymi kirjoittaja, mutta sijoitettu Ior Bockin sivuille 9.10.2007); *Fornjot, muinainen jättiläinen* (Timo Kohvakka 4.5.2013); *Suomen salattu historia* (Sammy Nyman 3.3.2014); *Ruotsalainen valloittaja on väärentänyt Suomen historian* (Lasse Kallo 29.10.2015). Kyseessä olevat blogikirjoitukset eivät ole sellaisia, että niiden kirjoittaja kävisi päivittämässä niitä ja kirjoittamassa niille jatkoa.

Viittaamme käytettyihin blogikirjoituksiin niiden tekijöiden sukunimillä ja vuosiluvuilla (Bock 2007, Kohvakka 2013, Nyman 2014, Pöllänen 2001, Kallo 2015) – poikkeuksena Ior Bockin sivusto, jonka tekijä on ainoa anonyymi valittujen blogitekstien joukossa, mutta viittaamme häneen julkaisukanavan mukaan Bockina. Pölläsen kirjoitus on tarkkaan ottaen artikkeli, joka on ilmestynyt Kaltio-lehdessä 4/2001 ja on nyt sähköisessä muodossa lehden arkistossa. Siihen viitataan samalla tavoin kuin muihin blogikirjoituksiin, sillä se ei ole tieteellisen aikakauskirjan artikkeli. Kaltio-lehti ilmoittaa omilla nettisivuillaan: ”Pohjoinen kulttuurilehti Kaltio on ainoa pääkaupunkiseudun ulkopuolella yli 50 vuotta säännöllisesti ilmestynyt valtakunnallinen mielipidelehti.”

Kaikki lähdeaineistot ovat 2000-luvulta lukuun ottamatta anonyymien kirjoittajan blogitekstiä Ior Bockin virallisilla sivuilla, jossa ilmoitetaan, että alkuperäinen artikkeli on ilmestynyt ensimmäisen kerran vuonna 1997 internetiin. Viittaamme kuitenkin kirjoitukseen vuodelta 2007, joka ilmoitetaan päiväyksenä, jolloin kirjoitus on ilmestynyt sivustolle. Kirjoitukset edustavat näin ollen suhteellisen tuoreita pseudohistoriallisia näkemyksiä Suomen muinaisuudesta. Aiheesta on ilmestynyt kirjoituksia jo ennen internetin aikaa, mutta nyt tarkasteltavat tekstit – myös Niemisen kirjat – osallistuvat uudella tavalla erilaisiin keskusteluihin ja pseudohistorian tuottamiseen, koska tekstit ovat helposti saatavissa ja jaettavissa.

Blogitekstien ja Niemisen kirjojen valinnassa on ollut myös kriteerinä, ettei kirjoittajalla (mikäli kirjoittajan henkilöllisyys tunnetaan) ole akateemista koulutusta alalle. Tämän vuoksi kirjoitukset eivät edusta akateemista kiistelyä aiheesta, vaan ne edustavat pseudohistoriaa, jota maallikot eli ei-ammattilaiset tuottavat. Blogikirjoitusten sisältöihin vedotaan toistuvasti eri keskustelufoorumeilla eli tutkimme kirjoitusten vaikutusta nettikeskusteluihin.

Nettikeskustelut aiheesta valittiin Googlen avulla siten, että hakutuloksista suodatettiin niitä keskusteluja, joihin satunnainen hakija todennäköisemmin törmäisi

hakusanoilla: ”Suomen muinaiskuningaskunnat”, ”muinaiskuninkaat”, ”Suomen muinaiskuninkaat”. Hakusanojen pohjalta löydetystä keskusteluista valittiin ne, joilla oli eniten keskustelijoita, keskustelua ja joissa viitattiin edellä mainittuihin Jukka Niemisen kirjoihin tai blogiteksteihin. Tällä menetelmällä päädyttiin joukkoon, jossa on viisi pidempää keskusteluketjua aiheesta Suomen muinaisuus ja Suomen muinaiset kuninkaat. Keskustelut on poimittu Hommafoorumilta, Aarremaanalla-, Ylilauta- ja Suomi24-keskustelufoorumeilta (foorumit esitellään tarkemmin nettikeskusteluita analysoivan kappaleen alussa).

Keskustelufoorumit ovat pääsääntöisesti anonyymeja, joten niiden käyttäjien ikä- ja sukupuolijakauma ei ole saatavilla. Määrällisesti aktiivisimmat keskustelut käytiin Hommaforum- ja Ylilauta-keskustelufoorumeilla. [4] Internetin muuttuvuuden ja lyhyiden keskustelujen suuren määrän vuoksi keskusteluja oli pakko valita näytteiksi: esimerkiksi joillakin foorumeilla vanhimmat keskustelut häviävät ajan mittaan. Pitkien keskustelujen lisäksi valitsimme näytteiksi kymmenen lyhyttä keskusteluketjua. (Pitkiin keskusteluketjuihin viitataan lyhenteillä A1-5 ja lyhyisiin B1-10.) Otanta ei ole missään nimessä kattava, koska aineistosta on mahdotonta muodostaa edustavaa otosta: keskustelut eivät ole yhteismitallisia pituuden tai sisällön suhteen. Tämän vuoksi keskustelunäytteiden esittäminen on perusteltua. Systemaattisen satunnaisotannan tekeminen olisi ollut teoreettisesti mahdollista, jos olisimme voineet rajata aineiston talteenoton yhteen hetkeen ja saada kaikki sadat keskustelut talteen. Olemme jättäneet tämän vaihtoehdon tietoisesti pois, koska se olisi ollut liian vaativa ja työläs tätä artikkelia varten. Katsomme, että näytteiksi valitut keskustelut edustavat sisällöllisesti hyvin sitä, mihin aihepiiriä sivuavia Google-hakuja tekevä netinkäyttäjä todennäköisesti törmää. Esimerkkeiksi valitsimme blogiteksteihin ja niiden kopioituihin pätkiin ja linkkeihin törmää yhä uudestaan nettikeskusteluissa.

Olemme tutkineet kirjoja ja netin blogikirjoituksia kriittisen lähiluvun kautta. Vaikka lähilukua sovelletaan erityisesti kirjallisuudentutkimuksessa usein yhteen tai muutamaan tekstiin, kirjojen vähyyden ja blogitekstien lyhyiden vuoksi sitä on ollut mahdollista käyttää tässä yhteydessä. Lähiluvun ajatuksena on, että sama teksti luetaan, analysoidaan ja kootaan uudelleen halutusta näkökulmasta. (Pöysä 2010, 338–343; Pöysä 2015, 32–33.) Olemme etsineet teksteistä samanlaisia esittämisen tapoja ja yhtäläisyyksiä, kuten Suomen ”kuninkaiden” nimiä ja mainittuja saagalähteitä. Olemme etsineet näin niitä elementtejä teksteistä, jotka toistuvat useimmin ja joilla kirjoittajat perustelevat väitteitään (retoriset keinot). Lisäksi olemme ottaneet huomioon, miten tekstit mahdollisesti linkittyvät tai viittaavat toisiinsa (blogien väliset viitteet; viittaukset nettikeskusteluissa). Lähteiksi valittujen tekstien lähiluku puolestaan on toiminut pohjana sille, miten etsimme keskusteluryhmistä tietoa tekstien vastaanotosta: joko suoria viitteitä niihin tai niiden käsittelemiin teemoihin.

Lähilukua voidaan kritisoida sen induktiivisesta ja spekulatiivisesta luonteesta, mutta toisaalta sen avulla on mahdollista dekonstruoida tekstiä eri menetelmin. Lähiluku on tulkitsevaa lukemista, joten se on metodina melko väljä eli se ei anna absoluuttisia vastauksia, koska se on luonteeltaan subjektiivista. Tästä huolimatta se mahdollistaa juuri tiettyjen tekstin ominaisuuksien eli tässä tapauksessa Suomen muinaisuuteen ja

kuninkaisiin liittyvän kerronnan tarkastelun. Tutkimuksemme on kvalitatiivista, sillä haluamme tarkastella nimenomaan blogitekstien ja kirjojen kirjoittajien argumentteja ja lähteitä. Nettifoorumien keskusteluja on tutkittu kvantitatiivisesti diskurssianalyysin avulla (esim. Arpo 2005), mutta lähestymistapana diskurssianalyysi ei tarjoaisi tässä kysymyksenasettelun vaatimaa tietoa tekstien luonteesta, joka vaatii lähilukua. Diskurssianalyysi ei yksinään paljasta mitään kirjoitusten kontekstista. Tutkimuskysymysten kannalta on kuitenkin relevanttia selvittää kirjojen ja blogitekstien intertekstuaalisuutta, johon lähiluku soveltuu hyvin.

Tiedostamme tutkijoina sen, että lähestymme pseudohistoriallisia kirjoituksia ammattitutkijan näkökulmasta. Tätä subjektiivisuutta aiheeseen emme suinkaan pyri karistamaan harteiltamme, sillä se auttaa meitä löytämään teksteistä juuri tutkimuskysymysten kannalta kiinnostavia näkökulmia siihen, mihin näitä pseudohistoriallisia kirjoituksia käytetään ja miten ammattitutkijoiden ammattikuntana tulisi reagoida niihin.

Suomen muinaiset kuninkaat -teesi

Suomen muinaisuudesta kirjoittavat pseudohistorioitsijat vetoavat tavan takaa saagakirjallisuuden tarjoamaan tietoihin. Nämä tiedot todistavat heidän mukaansa, että Suomessa oli omia kuninkaita ja että nämä olivat jopa Norjan kuninkaiden tai Ranskan normannien esi-isiä. Kirjoituksissa myös esitetään suoraan tai implisiittisesti, että saagat kertoisivat suomalaisista ikään kuin heillä olisi ollut merkittävä rooli historiassa (Kallo 2015, Nieminen 2010, Nyman 2014, Pöllänen 2001). Kyseessä on tyypillinen pseudohistorian keino vedota lukijoihin: esitetään oikea lähde, joka on vanha, mutta tulkitaan sitä mielivaltaisesti eikä esitetä, mitä realistisia mahdollisuuksia lähteellä on kertoa menneisyyden tapahtumista.

Kirjoissa, blogeissa ja nettikirjoittelussa toistuvat tietyt nimet, joihin viitataan Suomen kuninkaina. Useimmin esiintyvät nimet ovat Fornjótur, Loge, Kári ja Gusi, jotka esiintyvät saagoissa. Suomen kuninkaista ja muinaisuudesta kirjoittavat pseudohistorioitsijat ovat todennäköisesti lukeneet saagoja käännösten avulla, mutta heidän antamansa tiedot sisältävät paljon virheitä. Heille ei vaikuta olevan selvää, milloin saagoja on kirjoitettu ja missä. Kirjoittajat viittaavat niihin erilaisilla nimityksillä kuten ”Pohjolan saagoina” (Pöllänen 2001), ”Pohjoismaisina saagoina” tai ”viikinkisaagoina” (Pöllänen 2001; Kallo 2015; Nyman 2014). Saagojen kirjoitusajankohta ja esitettyjen tapahtumien suhde on hämärä samoin kuin se mihin kulttuuripiiriin saagat kuuluvat. Esimerkkeinä näistä voisi ottaa seuraavat lainaukset:

”Runsaimmat tiedot suomalaisista ovat islantilaisessa saagakirjallisuudessa (mm. Orkneyinga-, Historia Neorwegiae-, Hversu Noregr bygditz-, Egilin-, Ynglinga-, Kettil Haengrin- ja Bardr Lumitunturinharjun-saagoissa) 1100–1300-luvuilta. Saagat kertovat skandinaavien ym. germaaniensa sankaritöiden lisäksi suomalaisista ja Suomen kuninkaista.” (Pöllänen 2001)

”Pohjoismaiset saagat tiesivät kertoa Suomen valtakunnasta ja sen kuninkaista, jotka muun muassa valloittivat Skandinavian niemimaan

atlantinpuoleisen rannikon, ja perustivat sinne valtion, joka nimettiin valloittajansa, suomalaisten kuninkaanpojan Norrin mukaan Norjaksi, kuten Snorri Sturluson kertoo Fundinn Norg-saagassa.” (Kallo 2015)

”Paras lähde suomalaisiin kuninkaisiin liittyen ovat Islantilaiset saogat 1100-1300-luvuilta. Suomalaiset kuninkaat mainitaan niissä 30 kertaa.” (Nyman 2014)

”Saagan kertomana Suomen vanhin kuningas oli Fornjot... Fornjot ja Kaleva ovat yksi ja sama laajalti eri nimillä tunnettu hahmo.” (Kohvakka 2013) [5]

Saagoihin ei viitata aina suoraan, vaan esimerkiksi Bockin sivuston blogikirjoituksessa viitataan epämääräisesti skaldeihin ja islantilaiseen Snorri Sturlusoniin (1179–1241) virheellisesti *Orkneyingasagan* (suomennettu *Orkneyilaisten saaga*, kirjoitettu n. v. 1200–1230) kirjoittajana. Tämä väärä tieto löytyy Wikipediasta, mikä voi olla yksi mahdollinen lähde kirjoittajalle. Epämääräisten lähdeviittausten jälkeen esimerkiksi Bockin sivuston kirjoittaja esittelee omia johtopäätöksiään:

”Mutta yhdestä asiasta voimme olla varmoja: Pohjois-Euroopan varhaiskeskiajan vaikuttajapersoonat, Norjan yhdistäjä Harald Kaunotukka, Englannin valloittaja Normandian herttua Wilhelm ja monet muut uskoivat polveutuvansa suoraan alenevasti Suomen ja Kainuun kuninkaasta Fornjotrista, ja olivat hyvin ylpeitä siitä.” (Bock 2007)

Jos kirjoittaja ei kykene nimeämään saagalähdettä tai ei halua tehdä sitä, hän voi ohittaa sen. Esimerkiksi Niemisen antamat tiedot ovat osin *Ynglingasaagasta*, joka on osa Snorri Sturlusonin kirjoittamaa *Heimskringla*-saagakokoelmaa (kirjoitettu n. v. 1235, suomennettu nimellä *Norjan kuningassaogat*), mutta jota ei mainita lähteenä:

”Ruotsin kuningas vei kuningas Gusin tyttären sotasaaliina Ruotsiin, jossa tytär ensi töikseen kuristi kuninkaan, ja pakeni Suomeen.” (Nieminen 2013, 76)

”Legendan mukaan svealaisten kuningas vei tapetun suomalaiskuninkaan tyttären Uppsalaan sotasaaliina, mutta prinsessa kuristi kuninkaan, ja pakeni kotimaahansa, ja historiankirjoista on luettavissa, että tämän jälkeen Suomen ja Ruotsin välillä vallitsi pitkäikäinen ja vuosisatoja kestävä vihanpito.” (Nieminen 2015, 144)

Suomalaisten yhdistäminen saagakirjallisuuteen johtuu todennäköisesti siitä väärinkäsityksestä, että saagoissa mainitut ”finnit” (muinaisnorjan *finnar*) olisivat suomalaisia, vaikka kyseessä ovat saamelaiset. Saagoissa mainitut ”Suomen kuninkaat” (alkuperäisteksteissä ”Finnakonungar”) ovat yleensä saamelaisten päälliköitä tai johtohahmoja (*finnar*-tutkimuksesta, ks. Aalto 2015). Esimerkiksi Antti Tuuri, joka on kääntänyt muun muassa *Egillin*, *Skalla-Grímrinpojan saagan* (kirjoitettu 1200-luvulla) ja *Orkneylaisten saagan*, kääntää muinaisnorjankielisen *finnr*-sanana virheellisesti sekä suomalaiseksi että lappalaiseksi (Tuuri 1994, 2008).

Tuurin väärät suomennokset ovat voineet osaltaan lisätä väärinymmärrystä siitä, että saagat kertoisivat nimenomaan suomalaisista.

Kohvakan blogitekstissä esitetään, että saagoissa kuninkaiden nimet olivat käännöksiä suomenkielisistä nimistä, kuten esimerkiksi Kárin nimi, joka luonnollisesti näyttää suomenkieliseltä nimeltä Kari. Kohvakka keskittyy esittelemään omia etymologioitaan perustellessaan näkemyksiään Suomen menneisyydestä (Kohvakka 2013). Silloin, kun nimeä ei voi esittää käännöksenä suomenkielestä, kuten nimeä Porri, siitä on keksitty suomenkielinen väännös Tiera tai Torro (Bock 2007; Pöllänen 2001). Käännösten lisäksi kirjoituksissa esitetään skandinaavisille kuninkaiden nimille pseudoetymologioita, jotka todistaisivat niiden suomalaisesta taustasta, mutta joilla ei ole mitään tieteellistä pohjaa. Nämä käännösideoit lienevät osin lähtöisin Ior Bockin ajatuksista, joita esitetään kirjassa *Väinämöisen mytologia* (Bock 1996). Ior Bock ei suinkaan puhunut kirjassaan blogien ja Niemisen kirjojen esittämistä muinaisista suomalaisista kuninkaista, mutta hän yhdistää kertomuksissaan muun muassa skandinaavista mytologiaa, Kalevalaa ja omia ajatuksiaan suomalaisten kantaisästä Ukosta ja -äidistä Akasta, jotka olivat ikään kuin ”kuningas” ja ”kuningatar”. Bock oli omasta mielestään valittua sukua, jonka haltuun oli annettu muinainen tieto (Bock 1996, 67).

Poikkeuksena monesta muusta pseudohistorian kirjoittajasta Pöllänen on selvästi tietoinen siitä, että saagalähteiden tietoja ei voi käyttää sellaisenaan todisteina historiallisista tapahtumista. Niinpä hän vetoaa siihen, että esimerkiksi saagojen tieto ”suomalaisesta” Fornjótur-kuninkaasta on voinut säilyä satoja vuosia suullisena perimätietona, mutta sitä ei silti saa heittää ”mytologian ’roskakoriin’, niin kuin historian- ja saagatutkijat yleensä ovat pääosin tehneet” (Pöllänen 2001).

Kuitenkin saagatutkimuksessa on tehty paljon tutkimusta siitä, mikä on niiden arvo historiallisina lähteinä. Saagojen taustalla olevaa suullista perimätietoa on tutkittu. 1900-luvun loppupuolella suullisen perimätiedon ja epiikan tutkimus etenivät huomattavasti. Tämä on muuttanut tutkijoiden käsityksiä siitä, miten suullinen perimätieto muuttuu ja mitkä ovat sen mahdollisuudet säilyttää tietoa. Näin ollen tutkijoiden näkemys on, että saagoissa esiintyvät tiedot heijastavat ensisijaisesti kirjoitusajankohtansa yhteiskuntaa ja kulttuuria eli 1200–1400-lukuja riippuen saagan kirjoitusajankohdasta. Niissä voi kuitenkin olla teemoja, jotka heijastelevat kirjoitusajankohtaa edeltävää aikaa, jolloin saagat olivat vielä suullista perimätietoa. (Mundal 1977; Grøsfjeld 2016.) Saagatutkimuksessa on nykyisin vallitsevana käsityksenä, että saagat eivät voi kertoa täysin luotettavasti historiallisista tapahtumista, sillä ne on kirjoitettu satoja vuosia kuvaamiensa tapahtumien jälkeen. Tekstikriittinen tutkimus on osoittanut, että kuvauksiin vaikuttavat esimerkiksi kirjoitusajankohdan tapahtumat ja ympäristö. (Whaley 2000; Sigurðsson 2009; Mundal 2013; Hermann 2013.) [6]

Otetaan esimerkiksi Snorri Sturlusonin kirjoittama *Ynglingasaaga*, jonka hän sijoitti Norjan kuninkaista kirjoittamansa teoksensa *Heimskringlan* (kirjoitettu n. v. 1235) alkuun ja jota Pöllänen käyttää. *Ynglingasaagan* taustalla arvelaan olevan *Ynglingatal* -nimisen runon, jonka laatimisajankohdasta on kiistelty, mutta sen kirjoittamisajankohta on sijoitettu 1100-luvun lopulle. Runon – ja saagankin –

mahdollisuudet kertoa todenmukaisesti satoja vuosia aikaisemmin eläneistä svealaisista hallitsijoista on kyseenalainen. Runossa sivuosissa mainitut ”suomalaisten kuninkaiden” nimet (Frosti, Snjór) tarkoittavat jäätä ja lunta eli niiden tarkoituksena lienee ollut personifioida svealaisten näkökulmasta ”toisia”. Toisin sanoen runo ja sen perusteella kirjoitettu saaga voivat pohjautua suulliseen perimätietoon svealaisten ja heidän naapuriensa kohtaamisista, mutta ne eivät kerro yksittäisistä historiallisista henkilöistä nimeltä Frosti tai Snjór. (Aalto 2015.)

Koska pseudohistorioiden kirjoittajilta puuttuvat tarvittavat tiedot saagalähteistä ja niiden käytöstä, he käyttävät saagoja hyvin ylimalkaisesti ja eivätkä tee eroa eri saagagenrejen välillä. Edellä mainituissa esimerkeissä Pöllänen mainitsemista saagoista *Orkneyingasagaa* voidaan pitää jossain määrin historiallisesti luotettavana, mutta sen alkuosan maininnat ”Suomen kuninkaasta” ovat itse asiassa viittauksia Orkneyn jaarlien mahdollisiin saamelaisesi-isiin ja ovat osa jaarlien myyttistä sukupuuta, joka haastaa Norjan kuninkaiden sukupuun (Steinsland et al. 2011). Toinen esimerkki, joka on Kallon blogista, viittaa *Fundinn Noregr* -kertomukseen, joka on mainittu *Orkneyingasagan* alussa (kirjoitusajankohta myös noin 1200–1230). Kallo yhdistää sen virheellisesti Snorri Sturlusoniin, joka ei ole kyseisen saagan kirjoittaja, sillä sen kirjoittaja on tuntematon (Kallo 2015).

Jukka Nieminen mainitsee saagalähteet suoraan ainoastaan kirjassaan *Muinaissuomalaisten kadonnut kuningaskunta*. Siinä hän listaa ne saagat, joissa hänen mielestään mainitaan Suomen muinaiset kuninkaat. Nieminen kertoo niistä saamansa tiedon ja tekee sen pohjalta oletuksia. Sen jälkeen hän esittelee blogikirjoituksienkin mainitseman Suomen kuninkaiden sukupuun, joka perustuu *Fundinn Noregr*- kertomuksen ja *Ynglingasaagan* tietoihin. (Nieminen 2010, 28–31.) Sekä Pöllänen että Nieminen vetoavat siihen, että lähteitä on olemassa, mutta tutkijat eivät halua tai osaa tulkita niitä oikein. Samalla he myös kritisoiivat vallitsevaa historiankirjoitusta ja -tutkimusta ja pyrkivät herättämään epäilyjä sen luonteesta. Nieminen esimerkiksi esittää, että *Ynglingasaagan* kuninkaiden tulkitseminen suomalaisiksi on ”osoittautunut yhdeksi historiankirjoituksen tabuksi, eli kielletyksi aiheeksi” (Nieminen 2015, 148–149). Tässä toistuu pseudohistorian kirjoittajille tyypillinen väite, jonka mukaan tutkijat eivät uskalla tehdä ”oikeita” tulkintoja lähteistä. Pöllänen viittaa juuri tähän puhuessaan ”mytologian roskakorista”, johon hänen mielestään tutkijat heittävät arvokasta tietoa eivätkä pidä sitä historiallisesti luotettavana (Pöllänen 2001).

Miksi saagat on nostettu Suomen muinaisuuden lähteiksi pseudohistorioissa? Yhtenä syynä on saagakirjallisuuden tunnettuus, niiden yhdistäminen keskiaikaan ja virheellisesti jopa viikinkeihin. [7] Lisäksi saagoista on olemassa joitakin käännöksiä suomeksi ja lukuisia englanniksi. Käännöksiä löytyy myös internetistä, mikä helpottaa niiden käyttöä. Tosin käännösten taso on hyvin vaihtelevaa eikä saagakirjallisuutta tuntematon välttämättä kykene erottamaan puutteellista käännöstä asiallisesta, alaviittein varustetusta käännöksestä. Suomen historiasta ajalta ennen keskiaikaa on niukasti kirjallisia lähteitä ja nekin ovat ulkopuolisten kirjoittamia. Näihinkin lähteisiin vedotaan toisinaan saagojen ohella (Pöllänen 2001).

Johannes Messenius (1579–1636) lienee useiden Suomen kuninkaiden nimien takana, sillä hän kirjoitti niistä teoksissaan, joita on käännetty suomeksi (Messenius 1988, 1997). Messenius nojasi kirjoituksissaan aiempaan saagamateriaaliin, jota hän tosin tulkitsi hyvin vapaasti. Jo ennen Messeniusta Olaus Magnus (1490–1557) mainitsee laatimassaan *Carta Marinassa* Suomen kohdalla ”muinaiset kuningaskunnat”, joten Messenius ei ollut ensimmäinen, joka esitti asian (Klinge 1984 [1983], 138). Messenius esitellään välillä erillisenä lähteenä pseudohistoriallisissa kirjoituksissa, vaikka hän on muokannut vain saagojen tietoja mieleisikseen. Hän kirjoitti teoksiaan aikana, jolloin Ruotsissa ryhdyttiin kirjoittamaan suurvallalle sopivaa loistokasta menneisyyttä. Ajan historiankirjoituksesta puhutaan ns. göötiläisenä historiankirjoituksena (Urpilainen 1993; Urpilainen 2002; Koskinen 2015, 72–73). Sen tarkoituksena oli tietoisesti paisutella Ruotsin menneisyyttä. Ajan hengen mukaan Messenius loi myös suomalaisille menneisyyden kuningaskuntana ja tätä jatkoi anonyymi kirjoittaja, joka kirjoitti *Suomen kronikan* 1600-luvun lopulla (Koskinen 2015, 73–76). Messeniuksen ja *Suomen kronikan* sepitteelliset tiedot ovat jääneet elämään pseudohistorioihin. Syynä voi olla se, että teokset on käännetty suomeksi ja ne ovat helposti saatavilla.

Saagojen valikoituminen blogitekstien viitteiksi johtunee kahdesta syystä: ensinnäkin niissä käytetään muinaisnorjan sanaa *fiðr/finnr*, joka on tulkittu tarkoittamaan suomalaista ja toisekseen saagojen käännoiksi on helposti tarjolla. Kirjoittajat esittävät usein, että virallinen historiankirjoitus on vain syystä tai toisesta halunnut ohittaa ”faktat”, joita he esittelevät. Blogikirjoitukset käyttävät ilmeisesti myös toisiaan lähteinä, mutta tästä ei ole aina varmuutta. Pölläsen ja Bockin tekstit saattavat vanhimpina olla muiden taustalla – ainakin yhdessä blogissa mainitaan, että Ior Bockin sivustoa on käytetty lähteenä (Kallo 2015).

Historian ja pseudohistorian rajamailla

Pseudohistorialliset tekstit legitimoivat sanomaansa viittaamalla väärin muuan muassa uskottavan oloisiin kirjoituksiin, joita ovat tuottaneet alan akateemisen koulutuksen saaneet henkilöt. Tästä esimerkkinä voi nostaa professori Kyösti Julkun, joka kirjassaan *Kvenland –Kainuunmaa* (1986) esittelee Muinais-Kainuuta historiallisten lähteiden valossa. Julku esittelee teoksessa osin hataralta pohjalta pitkälle meneviä johtopäätöksiä Kainuun menneisyydestä, mikä johtuu osin siitä, ettei hän ollut käyttämiensä saagalähteiden asiantuntija. Pöllänen viittaa blogitekstissään juuri Julkuun kirjoittaessaan *Fundinn Noregr* -tarinan suomennoksesta ja sen mainitsemaan ”Suomen ja Kainuun kuninkaaseen” Fornjóturiin. Tällainen nimi on tulkittu historiantutkimuksessa luonnonilmiön personifikaatioksi eikä todelliseksi henkilöksi (Häme 1991, 185; *finnien* nimistä ks. myös Aalto 2010, 169).

Toisena esimerkkinä voi ottaa historiantutkija Martti Linnan. Hän osallistui 1980-luvulla Messeniuksen ja anonyymien *Suomen kronikan* kirjoittajan teosten suomentamiseen ja Suomen keskiajan varhaisten lähteiden julkaisemiseen. Linna piti radioesitelmän Suomen muinaisista kuninkaista 1980-luvulla [8]. Esitelmässään Linna kertoi muun muassa toisinnon Fornjótur-legendasta, esitti saagojen ”Finnakonungit” suomalaisiksi (koska ”tuskin metsästävien saamelaisten uskottiin omaavan kuninkaita”), väitti kuninkaiden nimien takana olevan suomalaisia nimiä ja saagojen

takana olevan ”historiallisen totuuden”. Hän totesi esitelmässään, että saagat kertovat sen ”tosiseikan”, että suomalaiset pysyivät valloittamattomina. 2010-luvulla sama esitelmä ilmestyi Youtubeen ja siihen oli lisätty taustalle musiikkia ja kuvia [9]. Akateemisena esitelmänä lähtenyt teksti jatkaa siis elämäänsä virtuaalimaailmassa, missä se on helposti löydettävissä ja kuunneltavissa. Bockin blogikirjoitussivulla mainitaan, että se on saanut innoituksensa Linnan esitelmästä: ”Artikkelin innoituksena ja osin lähtökohtana oli toiminut historiantutkija Martti Linnan Helsingissä pienelle piirille pitämä esitelmä. Teksti ei kuitenkaan ole Linnan.” (Bock 2007). Linnan radioesitelmän nettiversioon viitataan ja linkitetään keskustelufoorumeilla ja sitä käytetään selkeästi kirjoittajien omien argumenttien legitimointiin.

Kolmas esimerkki on artikkeli Helsingin Sanomien sunnuntailiitteessä (18.11.2001), jonka otsikko oli ”Häpeällinen retki Hämeeseen”. Artikkelissa kerrotaan ikään kuin totena fiktiivinen kertomus, jossa viikingit hyökkäävät 1000-luvun alkupuolella Hämeen sydämeen, missä he kohtaavat kirvelevän tappion. Tekstin on kirjoittanut toimittaja Sauli Korpimo, mutta tekstin lopussa lukee, että se ”perustuu filosofian tohtori, historioitsija Erkka Maulan haastatteluun ja hänen näytelmäänsä *Teponlinna*”. Toisin sanoen toimittaja esittää fiktiivisen näytelmän faktana ja sille haetaan uskottavuutta sillä, että toimittaja on haastatellut FT Erkka Maulaa, joka ei kuitenkaan ole tehnyt aiheesta akateemista tutkimusta. Nettikeskusteluissa tämä fiktiivinen kertomus on muuttunut usein täysin todennetuksi ja ”oikeaksi” tutkimukseksi ja fiktiivisyyteen ei enää edes viitata. Tarinasta on netissä useita kopioita, joissa mainitaan useimmiten FT Erkka Maula ja Helsingin Sanomien artikkeli, mutta maininnat näytelmästä ja alkuperäisen tekstin löytämistä helpottavat yksityiskohdat (kuten päivämäärä) on usein jätetty pois. (C3, C4, C5.) [10]

Helsingin Sanomien artikkelin tarkempien yksilöintitietojen poisjättäminen keskusteluissa ei välttämättä ole tahallista. Niitä ei joko tiedetä, koska viite on lainattu toisaalta tai sitten niitä ei pidetä tärkeinä. Mielipiteille haetaan selvästi perusteluita, mutta on toissijaista, onko perusteluna käytetylle lähteelle viite tai onko viite edes oikea. Kaikkein helpoin tapa hakea perustelu on viitata netissä olevaan lähteeseen tai muualla aiheesta käytävään keskusteluun.

Nettikeskustelut pseudohistoriasta

Pisimmät nettikeskustelut ovat 400-500 kommenttia pitkiä ja niihin osallistuu aktiivisesti kymmeniä, jopa pitkästi toista sataa keskustelijaa. Seuraajia ja lukijoita keskusteluilla on sadoista tuhansiin (A1-5). Poimitut pitkät keskustelut (A1-5) on käyty Hommafoorumilla, Aarremaanalla-, Ylilauta- ja Suomi24-foorumeilla. Hommafoorumi on suomalainen maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvien keskustelupalsta, Aarremaanalla on suomalainen metallinpaljastinharrastajien foorumi, Ylilauta puolestaan on suomalainen anonyymiyteen perustuva kuvafoorumi ja Suomi24 on Suomen suurin sosiaalisen median palvelu, jonka tunnetuin palvelu on ”Keskustelu”. Aktiivisin tutkituista keskusteluista oli Hommafoorumin ”Suomen esikristillinen historia” -ketju, jota on sivuston mukaan luettu yli 77 000 kertaa (13.1.2017 otettu tieto foorumin oman ilmoituksen mukaan; A2).

Keskustelujen painotukset vaihtelevat foorumista toiseen paljonkin, mutta tiettyjä yhteneväisyyksiä on löydettävissä helposti pseudohistoriallisen tiedon käytössä ja lähteissä sekä keskustelun aiheissa ja sävyissä. Kaikissa pitkissä keskusteluissa lainataan suoraan tai epäsuorasti tarkastelemiamme pseudohistoriallisia blogikirjoituksia ja kirjoja, ja niihin annetaan linkkejä. *Fundinn Noregr* -saaga ja siitä johdetut kuningaslistat ovat ehkä yleisin tarjottu pseudohistoriallinen informaatio. Erityisesti Niemisen kirjoja (kahdeksassa keskusteluketjussa, esim. A1-A5) ja Pölläsen kirjoitusta lainataan suoraan tai sitä kehoitetaan lukemaan. Niitä myös käytetään legitimoimaan kirjoittajien omaa sanomaa. (Esim. Aarremaanalla keskustelun aloitusviesti A5).

Vallitsevan historiankirjoituksen ja -tutkimuksen kritisoiminen ovat keskeisiä nettikeskusteluissa. Keskusteluissa esitetään, että tutkijoiden tekemät väärät tulkinnat ja lähteiden käyttämättömyys ovat tahallisia ja osa salaliittoa, jolla Suomen muinaisuuden totuus pyritään peittämään. (A1-A5; B1-B10.) Vaikka virallista historiankirjoitusta vähätellään ja parjataan, samalla paradoksaalisesti usein vedotaan senkin vahvistavan pseudohistoriallisia näkemyksiä – tässä yhteydessä ei yleensä tarjota enempää tietoa siitä miten tai kuka näin tekee, tai kirjoittaja lainaa tuekseen vanhentunutta tutkimustietoa. (A1-A5.) Keskustelijat käyttävät väitteidensä legitimoimiseen usein myös toisiaan – yhdestä keskustelusta viitataan toiseen tai tiettyyn toisessa keskustelussa annettuun informaatioon. Lisäksi pseudohistoriallisista julkaisuista on tehty useita kopioita ja videoesityksiä eri nettisivuille, joihin voidaan viitata (esim. C1-C2). Seuraavat esimerkit on valittu antamaan kuvaa keskustelujen sävyistä.

Pitkistä nettikeskusteluista Hommafoorumin ja kaksi Suomi24:n keskustelua on säilyttänyt hyvin ruotsalaisvastaisia ja virallista historiantutkimusta arvostelevia ja parhaavia (A1, A2, A4).

-PPT-

Vs: Suomen esikristillinen historia « Vastaus #6: 23.06.2013, 19:20:29 »

”Minusta on kertakaikkiaan omituista miten vähän tähän aiheeseen on perehdytty akateemisella tasolla. Luulisi nyt että joka kansaa kiinnostaa tietää omasta historiastaan mahdollisimman pitkälle. Ymmärrän kyllä jos Suomen historian kieltäminen on kuulunut ruotsinkielisen eliitin agendaan joskus 1800-luvulla mutta miten kummassa aiheesta ei voi löytää mitään tietoa 2010-luvulla?”

samuliloov

Vs: Suomen esikristillinen historia « Vastaus #28: 23.06.2013, 21:03:53 »

Kaikki kirjoitettu tieto ei ehkä ole kadonnut mutta sitä on niin vähän että kuka tahansa voi viitata kintaalla niihin tietoihin pelkästään lähteiden vähyteen vedoten. Muinaiskuninkaista kertoo monet saagat mutta kaikki ne todetaan oppineiden toimesta pelkiksi saduiksi."

Nanfung

Vs: Suomen esikristillinen historia « Vastaus #260: 08.08.2013, 15:19:22 »

...Satujen kertominen on ruotsalaisprofessorien kansallinen, ehkä suorastaan geneettinen erityispiirre?" (A2)

Keskusteluissa pseudohistoriallinen näkemys esitetään ainoana oikeana. Keskustelua käydään sen nyansseista tai sitä vahvistaen ennemmin kuin sen ja virallisen historiatiedon välillä. Kouluhistoriaa tai virallista historiallista näkemystä esittävät keskustelijat vaiennetaan nopeasti ja aggressiivisesti.

samuliloov

Vs: Suomen esikristillinen historia « Vastaus #61: 24.06.2013, 11:59:25 »

"^ Maksaako sinulle joku tuosta paskanjauhamisesta? Jos maksaa niin ok. Jos ei maksa niin keksi jotain muuta tekemistä. Kuinka montaa forumia kyttäilet päivästä toiseen? Missä vaan joku aloittaa Suomen muinaishistoriaa pohtivan ketjun, paikalle rientää Häkkisen Jaska tarjoamaan " tieteellistä tietoa" meille eksyneille lampaille. Kaikki konsensuksesta poikkeava on tietenkin pelkkää puppua." (A2)

asimiex

12.12.2010 12:47

Nanneska kirjoitti:

[pitkä laina toiselta kirjoittajalta] ruotsin vallan aikana tuhottiin ja salattiin hyvin paljon suomalaisten kulttuuriaarteistoa jne (A4)

MarkkuP 26.5.2013 1:14

RV kirjoitti:

eiköhän olisi jo perin korkea aika koota yhdeksi teokseksi nämä teorialat ja historiankirjoitukset? sehän olisi varma myyntimenestys. Suomen museovirasto salaa ja piilottelee menneisyyttämme koskevia löytöjä. (A1)

Ylilauta-foorumin keskustelua voisi puolestaan kuvata jopa raivoisaksi. Kommentteja on sekä pseudohistorian että virallisen historian puolesta ja vastaan. Keskustelu menee usein henkilökohtaisuuksiin ja törkeyksiin.

Anonyymi

Nro. 19770512 2.6.2013 23:17:52

Jooh elikkä lisätietoja: mihkään perustumatonta paskaa.

...

Anonyymi

Nro. 24946400 17.1.2014 16:41:55 >>24946287

Mitä helvettiä raivoat, en saa mitään selvää tuosta olkiukolle tekemästäsi tekstistä?

Anonyymi

Nro. 27859829 29.5.2014 19:49:25 >>27854092

>Toinen osapuoli ei ymmärrä miten voimakas motiivi voittajilla on kirjoittaa ja vääristellä historia omiin nimiinsä. Niinpä, esimerkkinä miten itsenäisen Suomen patriootti-nationalistit haluavat kirjoittaa ja vääristellä historiaa omiin nimiinsä. (A3)

Aarremaanalla-foorumin pitkä keskustelu puolestaan sisältää uusinta virallista historiatietoa, vanhentunutta historiantutkimusta ja pseudohistoriaakin eikä näiden välillä useinkaan tehdä mitään eroa. Keskustelu on rauhallista ja ennemminkin kaiken hyväksyvää kuin painottunutta suuntaan tai toiseen.

Suomen muinaiskuninkaiden esineistöä?

ViestiKirjoittaja jukoli76 » 25 Loka 2010, 10:40

Ihan vaan ajatuksellisena spekulanttina kannattaa lukea tämä artikkeli: <http://www.kaltio.fi/vanhat/index43ec.html?81> Seuraavan kerran kun löydät kupurasoljen tai muuta vastaavaa, voi mielikuviutus laukata pitkin pohjolan muinaissaagoja!

...

ViestiKirjoittaja JK » 29 Loka 2010, 13:20

Mielestäni " Suomen muinainen kuningaskunta" -kirja vie asian vähän turhan pitkälle. Kyseessä on kirja joka sinänsä on ihan mielenkiintoinen keskustelun avaus ja joka saattaa tulla aiheuttamaan polemiikkaa historiantutkijoiden piirissä-ehkä se on osin tarkoituskin? Hankin tuon kirjan hyvin valitun ja myyvän otsikon perusteella, mutta aihetta olikin käsitelty paljon laajemmin, pääpainon ollessa erilaisissa ley-linjojen ja etäisyyksien ihmettelystä joiden olemassaolon kirjoittaja oli havainnut. Sinänsä ihan mielenkiintoista asiaa " uudesta tutkimusalasta" joka koittaa saada selvää 1000 vuotta vanhasta, nykyisin kadonneesta opista, jota varmaankin kannattanee tutkia enemmänkin. Joku varmaankin julistaa koko asian huuhaaksi, enpä tiedä vielä itsekkään miten tuohon suhtautuisin. Faktat ei minua vieä vakuuttaneet, mutta ehkä joskus... Luulisi samantapaista symmetriaa ja

geometriaa kuitenkin löytyvän vaikka tippaleivästä jos sitä tarpeeksi ihmettelisi ja laskeskelisi. (A5)

Lyhyissä keskusteluissa aloitetaan usein tarjoamalla tietoa jostain tarkastelemistamme pseudohistoriallisista kirjoituksista joko suoraan tai epäsuorasti, ja sitten keskustellaan siitä tai täydennetään sitä. Näissä pseudohistoria nähdään useimmiten oikeana tietona eikä virallista historiatietoa hyväksytä ja sen esittäjät vaiennetaan nopeasti. (B1-B10.)

Keskustelijoiden motiivit

Kukaan blogikirjoittajista ei ilmoita suoraan motiiviaan sille, miksi he kirjoittavat Suomen muinaisuudesta. Jukka Nieminen vaikuttaa kirjoittavan kirjojaan omasta kiinnostuksesta menneisyyteen ilman ideologista agenda. Kukaan blogikirjoittajista ei tiettävästi vaikuta politiikassa, mutta ainakin yhdellä kirjoituksella lienee tarkoitus tukea poliittisia mielipiteitä muun muassa ruotsinkielisiä vastaan (Kallo 2015).

Ruotsalaisvastaisuus, salaliittoteoriat ja kansallismielisyys ovat hyvin kantavia aihepiirejä kaikissa tarkastelluissa nettikeskusteluissa. Varsinkin pitkissä keskusteluissa mukaan sekoittuu usein äärioikeistolaisia ajatuksia, rasismia, antisemitismia ja muita pseudo- ja salatieteitä, ufologiaa ja marginaalisia uskonnollisia näkemyksiä. Vaikuttaakin siltä, että toisaalta kiinnostus Suomen muinaisuudesta kertovaan pseudohistoriaan kytkeytyy äärioikeistolaisiin mielipiteisiin ja toisaalta osaksi laajempaa vaihtoehtoista maailmankatsomusta.

Eri keskusteluihin vaikuttaa osallistuvan samoja henkilöitä, mutta emme ole tehneet tässä yhteydessä kartoitusta siitä, miten laajalti samat nimimerkit osallistuvat keskusteluihin. Nimimerkkien perusteella ei voida sanoa, mitä sukupuolta keskustelijat edustavat tai mikä on keskustelijoiden ikäjakauma. Toisin sanoen yksittäisten keskustelijoiden motiivista on anonyymiteetin vuoksi vaikea tehdä johtopäätöksiä. Aktiivisimpien keskustelujen keskustelijamäärät ja lukukerrat osoittavat, että aiheena Suomen muinaiset kuninkaat ja kuningaskunta kiinnostavat laajasti. Lukukertojen suuri määrä ei selity vain sillä, että aktiiviset keskustelijat käyvät palstalla.

Karkeasti ottaen keskustelijat voidaan jakaa erilaisiin ryhmiin. Pseudohistorian puolella näyttäisi olevan aktiivisia ”pseudohistorioitsijoita” ja heidän enemmän tai vähemmän fanaattisia tukijoitaan. Toisella puolella on koulutietoon pohjaavia epäilijöitä sekä muutamia aktiivisia virallisen historian tutkimuksen levittäjiä ja puolustajia. Oman lusikkansa soppaan työntävät ideologiset ja uskonnolliset keskustelijat ja kommentoijat, joiden sekavat kommentit eivät välttämättä liity mitenkään itse aiheeseen tai jotka saattavat olla hyvin epäloogisia. Useimmat keskustelut ovat pseudohistorioitsijoiden ja heidän kannattajiensa yksipuolisia toisiaan vahvistavia vuoropuheluita, joihin muut lisäävät kommenttejaan. Ilman kriittistä

medianlukutaitoa ja keskustelunymmärtämistä keskusteluista jää hyvin helposti kuva pseudohistorian oikeellisuudesta tai vähintäänkin siitä, että sen näkemyksiä pitäisi vakavasti harkita. Keskusteluissa pseudotieteen vastapuolta edustavien maallikkojen kommenttien virheellisyydet, vanhentuneet tiedot, haparoiva argumentointi ja tottumattomuus aggressiivisiin retorisiin keinoihin näyttäytyvät virallisen historiatieteen heikkoutena ja virheellisyytenä.

Virallinen historiankirjoitus vs. pseudohistoria

1800-luvulla fennomaanit olivat sitä mieltä, että ruotsalaisvalloittajat olivat pimittäneet suomalaisten historiaa. Tämä käsitys juontaa juurensa 1700-luvulta Daniel Jusleniuksen maisteriväitöksestä *Vindiniciae Fennorum* (suomennettu nimellä *Suomalaisten puolustus*, 1994), jossa Juslenius dialektiseen tyyliin puolustaa suomalaisten menneisyyttä. Maisterinväitös ei tuon ajan tapojen mukaan liittynyt välttämättä tosiasioihin, vaan kyseessä oli retoriikkaan kuuluva tapa kärjistää väitteitä. Tämä näkyy muun muassa tavassa, jolla Juslenius viittaa 1600-luvun nimettömän Suomen kronikoitsijan väitteeseen, että slaavit olisivat suomalaisten jälkeläisiä. Jusleniuksen teos ei kuitenkaan ole historiankirjoitusta, sillä väitöksessä tärkeintä ei 1700-luvulla ollut itse väiteltävä asia, vaan sujuva latinan kieli. Juslenius oli myöhemmin kreikan ja heprean kielten sekä teologian professori eikä suinkaan historiantutkija. Hänen väitteensä jäivät kuitenkin elämään. (Koskinen 2015, 77–78.)

Edellä tutkituissa pseudohistoriallisissa blogeissa ja keskusteluissa toistuu väite siitä, että suomalainen virallinen historiankirjoitus on svekomaanista historiantulkintaa ja Suomen muinaisuuden tutkiminen on aiheena tabu (Bock 2007; Nyman 2014; Nieminen 2015, 44). Tätä väitettä ei perustella millään viitteillä tiettyihin teoksiin, mutta se saattaa heijastella 1800-luvun lopun fennomaanien ajatuksia, joihin kirjoittajat ovat joskus voineet törmätä. Blogikirjoituksissakin kehoitetaan olemaan uskomatta virallista historiankirjoitusta, jonka tavoitteena on esittää suomalaiset takapajuisina ja barbaareina jo kouluopetuksesta lähtien. Tekstien rivien välistä on luettavissa, että taustalla on salaliitto, mutta missään ei kerrota kuka sen takana on ja mikä salaliiton tarkoituksena olisi (Bock 2007; Nyman 2014). Nettikeskusteluissa ruotsalaisvastaisuus ja salaliittoteoriat ”oikean” historian pimittämisestä ovat usein aggressiivisesti esillä.

Suomen muinaisuudesta ilmestyy koko ajan akateemisista tutkimusta (esim. Ahola, Frog with Tolley 2014; Ahola, Frog & Lucenius 2015; Haggrén et al. 2016), mutta tämä tieto ei välttämättä tavoita niitä, jotka lukevat tutkimiamme blogeja ja keskusteluja ja osallistuvat niihin. Tiedon tuottaminen on valtaa, mutta onko akateemisella tutkimuksella valtaa, jos se ei tavoita suurta yleisöä? Suomen kuninkaista ja muinaisesta suuruudesta kirjoitetut pseudohistorialliset tekstit nousevat merkittävään asemaan historiakulttuurin tuottamisessa, sillä niihin viitataan toistuvasti nettikeskusteluissa, joissa kävijämäärät mitataan tuhansissa. Tämä on selvä muutos aikaan ennen internetiä, jolloin pseudohistorialliset tekstit jäivät marginaaliin lähinnä omakustanteina.

Maallikot, jotka tuottavat pseudohistorioita tänä päivänä nettiin, eivät ehkä tunne tiedon tuottamisen tapoja, mutta silti he käyttävät lähes yhtä suurta valtaa kuin

ammattitutkijat, sillä heidän teksteillään on suuri yleisö. Kuten edellä todettiin, näiden tarkasteltujen pseudohistorian kirjoittajien teksteistä ei välttämättä käy ilmi mikään erityinen agenda, mutta nettikeskustelujen kautta ne linkittyvät muun muassa äärioikeistolaisiin mielipiteisiin. Tätä kautta pseudohistorian kirjoittajat käyttävät samalla tavalla tiedon valtaa kuin ammattitutkijat, vaikka pseudohistorian kirjoittajat eivät tuota uutta tutkittua tietoa. Ammattitutkijalla on työnsä taustalla usein vertaisarviointi ja tutkimukseen liittyy eettistä pohdintaa, mutta nämä eivät kuulu pseudohistoriallisen kirjoittamisen luonteeseen. Historian ammattitutkijoiden odotetaan vastaavan esittämistään menneisyyden tulkinnoista ja perustelevan niitä eli ottavan vastuun tuottamastaan tiedosta. Pseudohistorian kirjoittajat operoivat eri lähtökohdista, kuten edellä esitettiin, vaikka hekin osallistuvat menneisyysskuvan luomiseen siinä missä ammattitutkijat. Silti he eivät kannu vastuuta välittämästään tiedosta, sillä kukaan ei haasta kirjoittajia tilille, paitsi jos kirjoitukset loukkaavat Suomen lakia tai yllyttävät vihapuheen kautta toista kansanryhmää vastaan.

Pseudohistorialliset tekstit haluavat haastaa virallisen historiankirjoituksen, koska se ei tarjoa kirjoittajien mielestä selkeitä vastauksia suomalaisten menneisyydestä tai se on heidän mielestään vääristelyä. Rakentamalla Suomelle suurta menneisyyttä ennen Ruotsin vallan aikaa kirjoittajat haluavat osoittaa, että suomalaiset ovat olleet vähintään yhtä merkittävä kansa kuin muut naapurikansat – ellei jopa merkittävämpi. Kirjoittajat ikään kuin projisoivat menneisyyteen käsityksiään suomalaisuudesta (esimerkiksi sitkeys, voimakkuus) ja jopa itsenäisyydestä. Kirjoitukset heijastelevat nationalistista historiakuva, jonka mukaan suomalaiset ovat ikään kuin aina tavoitelleet ”menetettyä” itsenäisyyttä, kunnes siinä onnistuttiin vuonna 1917. Näin ollen kirjoittajien motiivina vaikuttaa olevan kansallistunnon vahvistaminen.

Kirja on edelleen uskottava tiedon julkaisun väline, koska edelleen yleinen käsitys on, että kirjoihin painetun tekstin täytyy olla totta ja se on sen vuoksi uskottavaa. Jukka Nieminen julkaisee kirjansa *Salakirjat*-nimisen kustantajan kautta. *Salakirjat*-kustantamo taas on uskottava taho, koska se julkaisee myös uusintapainoksina muun muassa kansanperinteenkerääjä Samuli Paulaharjun (1875–1944) [11] tuotantoa eli täysin asiallista kirjallisuutta. Se ilmoittaa nettisivullaan, että se on historiaan, kansanperinteeseen, mystiikkaan ja esoteerisiin traditioihin erikoistunut pienkustantamo. Kustantamo ei nettisivuillaan erottele tieteellisiä kirjoja pseudotieteellisistä. Historia-osastollaan se esittelee niin uskontotieteilijä Juha Pentikäisen tietokirjoja kuin *Ihmissusien kirjaa*. Jukka Niemisen kirjat rinnastuvat kustantamon ja muiden kirjakauppojen nettisivuilla tahattomasti tai tarkoituksellisesti historian tutkimukseen, mikäli lukija ei osaa kriittisesti arvioida kustantajaa tai kirjailijaa. [12]

Tutkitut blogitekstit hakevat uskottavuutta samankaltaisin keinoin kuin Niemisen kirjat. Tyypillisesti teksteissä esitetään tietoa, joka on peräisin jostain todellisesta lähteestä, kuten edellä annetut esimerkit epämääräisistä saagaviitteistä osoittavat. Tieto voi olla väärää tai väärin tulkittua. Lukijaan voidaan vedota myös tunnepohjalta eli vedotaan siihen, että ”tämä tuntuu todennäköiseltä” tai ”mahdolliselta”. Myös kirjoitusfoorumilla ja henkilöydellä voidaan hakea uskottavuutta: lukijan arvioitavaksi jää, vaikuttaako kirjoitus uskottavalta, jos se on julkaistu kirjoittajan omalla blogisivulla tai lehden keskustelupalstalla, omalla nimellä tai anonyymina.

Pseudohistoriallisten blogitekstien ja kirjojen sanoma on, että Suomen ja suomalaisten oikeaa muinaisuutta ei ole kerrottu virallisessa historian tutkimuksessa ja -kirjoituksessa (historiantutkimus ja -kirjoitus ovat sama asia tekstien tekijöille; Nyman 2014; Pöllänen 2001; Nieminen 2015, 148–149). Tavallaan samaan ilmiöön on törmännyt black metal -musiikkikulttuurin tutkija Aila Mustamo, jonka mukaan viikingeistä ja esikristillisestä ajasta laulavien bändien käsitykset menneisyydestä eroavat yleisistä menneisyyden esityksistä, sillä bändit projisoivat sanoituksissaan menneisyyteen omia haavekuviaan Skandinavian tai Suomen ”alkuperäisestä kulttuurista” ja ”loistokkaasta menneisyydestä” (Mustamo 2016, 59–61). Heillekin virallisen historian tutkimuksen kuva esikristillisestä ajasta on riittämätön, joten he täydentävät sitä haluamallaan haavekuvilla. Pseudohistorian harrastaminen ei siis rajoitu vain internetin maailmaan.

Pseudohistoriat arjen historiakulttuurina

Harrastelijoiden kirjoittamat historiatekstit ovat tämän päivän arjen historiakulttuuria internetissä, joilla luodaan aineksia oman ryhmäidentiteetin rakentamiseen ja vahvistamiseen (Ahonen 1998, 15 –20). Myös pseudohistoriat ovat osa historiakulttuuria, sillä ne antavat merkityksiä ja luovat menneisyyttä koskevia mielikuvia (Jalava, Kinnunen, Sulkunen 2013). Internet on tuonut pseudohistoriallisen kirjoittelun uudelle tasolle, koska nyt kuka tahansa voi helposti levittää omia mielipiteitään (jopa faktoina) ja löytää samalla tavalla ajattelevia. Tutkimusten mukaan yli puolet suomalaisista käyttää internetiä historiallisen tiedon etsimiseen, ja näin tekevät erityisesti 20–29-vuotiaat suomalaiset (Torsti 2012, 40–42). Artikkelin puitteissa ei ole ollut mahdollisuuksia kartoittaa, miten Suomen muinaisuutta ja kuninkaita käsittelevät blogit ja nettikirjoittelu suhteutuvat laajemmin muuhun pseudohistorialliseen kirjoitteluun Suomen historiasta. Onko niissäkin kantavana tekijänä epäily siitä, että Suomessa virallinen historiantutkimus ja -kirjoitus eivät paljasta kaikkea, vaan salaavat tarkoituksella asioita? Onko Suomen muinaisuudesta esimerkiksi kirjoitettu enemmän vai vähemmän pseudohistorioita kuin muista aikakausista?

Historiantutkijoita on kritisoitu siitä, että heillä on suppea ymmärrys yleistajuisen historian roolista ja merkityksestä kansalle (Torsti 2012, 243) eikä historian ammattilaisten tuloksilla ole suurta merkitystä ihmisten menneisyyttä koskevien käsitysten rakentumiselle. Nettikeskustelijoiden ja blogikirjoittajien kommentit Suomen ”todellisen” muinaisuuden pimittämisestä näyttävät vahvistavan tämän. Historiantutkijoiden ei kannattane käydä vuoropuheluun pseudohistorian kirjoittajien kanssa, mutta he voivat tarjota omia tutkimustuloksiaan netissä populaarissa muodossa, jolloin ne myös todennäköisemmin löydetäänkin.

Artikkelissa tutkituista blogiteksteistä nimellä julkaistut ovat nimien perusteella miesten kirjoittamia, vaikka varmuutta kirjoittajan sukupuolesta ei tietenkään ole. Heijastelisivatko tekstit nimenomaan miehistä näkemystä tai kiinnostusta Suomen muinaisuuteen? Suomalaisten historiatietoisuutta tutkittaessa kävi ilmi, että naiset harrastavat enemmän perheen ja suvun historiaa, kun taas miehet ovat kiinnostuneita erityisesti sotakirjallisuudesta (Torsti 2012, 243), joten sukupuolten välisiä eroja on

siinä, minkä tyyppinen historia kiinnostaa. Tutkimus, joka pureutuisi pseudohistoriallisten tekstien kirjoittajiin, voisi tuoda lisävalaistusta tähän.

On mahdollista, että pseudohistoriallisen muinaisuuden sepittäily kiinnostaa äärioikeistolaisia ryhmiä, koska osa aihepiirin keskustelufoorumeista on nykyisessä ilmapiirissä selkeän äärioikeistolaisia (MV-lehti ja Hommafoorumi) ja pseudohistorian yhteydessä esitetään hyvin usein vähintään äärioikeistolaisen kansallismielisiä ja jopa suoranaisten rasistisia mielipiteitä. Tahot, jotka ovat kiinnostuneita tutkituista teksteistä, halunnevat vahvistaa kansallistuntoaan suomalaisina. He haluavat, että suomalaisilla on menneisyys, joka voidaan rinnastaa esimerkiksi skandinaavien viikinkihistoriaan. Tämä saattaa kummuta kansallisesta alemmuuden tunteesta ja jo edellä esitetystä väitteestä, ettei Suomen virallinen historiankirjoitus anna suomalaisille selkeää kansallista tarinaa ja identiteettiä mitä tulee esihistorialliseen aikaan.

Kaiken kaikkiaan internetin avulla ääriajattelu on vahvistunut (Hänninen & Hänninen 2010, 20). Tutkimamme blogikirjoitukset osallistuvat siihen, sillä ne antavat argumentteja perustella sitä, miksi suomalaiset olisivat homogeeninen kansa. Ne antavat lisäpontta nationalistiselle ajattelulle yleensä korostamalla suomalaisten paremmuutta suhteessa naapurikansoihin. Suomalaisessa rasismissa on kyse siitä, että monikulttuurisuus koetaan uhkana ”puhtaalle” suomalaisuudelle eli tähän diskurssiin eivät kuulu käsitykset suomalaisen kulttuurin moninaisuudesta ja monimuotoisuudesta, vaan pyritään korostamaan suomalaisten homogeenisuutta (Ehrnrooth 1999, 116; Muukkonen 1999, 259). Huolestuttavaa on, että taitavasti tehdyt pseudohistorialliset tekstit Suomen muinaisuudesta voivat saada lukijat kyseenalaistamaan virallista historiankirjoitusta. Kykenevätkö lukijat arvioimaan kriittisesti pseudohistoriallisia väitteitä?

Johtopäätökset

Pseudohistoriallisia kirjoituksia Suomen muinaisuudesta ja kuninkaista tehdään, koska kirjoittajat selvästi epäilevät, ettei virallinen historiankirjoitus kerro kaikkea aiheesta tai tietoa jopa pimitetään tahallisesti. Tässä artikkelissa tutkittujen pseudohistorioiden vaarana on juuri niiden väärinkäyttö propagandana ja politiikan välineenä, mikä johtaa historiakuvan hämärtymiseen. Pseudohistoriallisten tekstien kirjoittajat vaalivat topeliaanista kuvaa suomalaisesta kansasta, joka on homogeeninen ja muuttumaton halki vuosisatojen. Tässä mielessä internetin pseudohistorialliset kirjoitukset Suomen muinaisuudesta ovat sitä polttoainetta, jota erityisesti äärioikeistolaisesti ajattelevat käyttävät puhaltaessaan liekkejä keskusteluun siitä, keitä ovat ”oikeat” suomalaiset ja kuka on oikeutettu asumaan Suomessa.

Yksikään käsittelemistämme kirjoista ja blogikirjoitteluista ei ole suoraan rasistinen. Tästä huolimatta sellaisen suomalaisen muinaisuuden rakentelu, jossa luodaan kuvitelmaa suuresta menneisyydestä ja yhtenäisen rotupuhtaan kansan menneisyydestä, tukee vaarallisella tavalla rasistisia mielipiteitä. Tämä piirre on selvästi nähtävissä käsittelemissämme nettikeskusteluissa. Nettikeskustelujen luonteeseen on vaikea, ellei jopa mahdotonta, vaikuttaa. Tämän vuoksi ammattitutkijoiden kannattaa suunnata oma vaikuttamistyönsä muihin kanaviin. Osa

tutkijoista pitää muun muassa henkilökohtaisia blogeja, joissa he käsittelevät kansantajuisesti tutkimiaan aiheita.

Eläessämme nyt ”totuudenjälkeistä aikaa” pseudohistorian ja historian rajanveto on yhä tärkeämpää samoin kuin tieteellisen historian tutkimuksen korostaminen. Miten historian tutkija ja -tutkimus voivat vastata pseudohistorian haasteisiin? Henrik Meinander on todennut, että tutkijan on mahdotonta vastata yksin vauhdilla muuttuvaan mediamaailmaan (Meinander 2016, 63–77). Hän ehdottaa, että tutkijoiden, tiedetoimittajien ja viestinnän ammattilaisten tulisi toimia yhdessä ryhmänä ja tehdä järjestelmällisempi työnjako siten, että historian tutkija olisi tämän tiedeviestinnän rakennustyömaan arkkitehti. Pseudohistoriat ovat internetin aikakaudella tulleet jäädäkseen ja ammattihistorioitsijoiden on vain siedettävä niitä. Tutkijoiden tehtävänä on taata, ettei pseudohistoria voita virallista historian kirjoitusta (Melleuish, Sheiko & Brown 2009).

Tutkijat eivät voi, eikä heidän kannata osallistua kaikkiin internetin historiakeskusteluihin ja oikaista virheellisiä tietoja. Kuten Jona Lendering artikkelimme alun lainauksessa toteaa, virallinen historian tutkimuksen ongelma on, että sen esittämistapa ei ole kiinnostava. Tähän haasteeseen historian tutkijat voivat tarttua ja tuoda omat tutkimustuloksensa julki kiinnostavassa, populaarissa muodossa ja mahdollisimman helposti saataville eli internetiin. Jos tutkijat vaikenivat sillä, etteivät tuo tarpeeksi esiin tutkimustuloksiaan, he antavat samalla valtaa pseudohistorian kirjoittajille, jotka toivotavat äänekkäästi omia totuuksiaan.

Dosentti, FT Sirpa Aalto työskentelee Oulun yliopistossa tutkimuskoordinaattorina ja FM Harri Hihnala viimeistelee toista graduaan Oulun yliopistossa. Kirjoittajat haluavat kiittää artikkelin anonyymeja arvioitsijoita arvokkaista kommentista.

Viitteet

[1] Skandinaviankaan alueella kuningaskuntia ei kehittynyt yhtäkkiä, vaan aluksi oli pienempiä, paikallisia kuningaskuntia. Tanskan, Norjan ja Ruotsin kuningaskuntien synty liittyy vahvasti kristinuskon tuloon ja siihen, että jokin hallitsija alkoi suosia sitä vahvistaakseen omaa valtaansa. (Ks. esim. Bagge 2010.) Islannissa ei kehittynyt kuningaskuntaa, mutta siellä valta siirtyi vähitellen muutaman suvun päälliköille (Vésteinsson 2000).

[2] Klassinen esimerkki pseudohistoriallisesta väittämästä on holokaustin kieltäminen. Se palvelee erilaisia poliittisia tahoja ja se nousee esiin aika ajoin eri yhteyksissä. Holokaustin kieltäminen on esimerkki tietoisesti poliittiseksi välineeksi luodusta pseudohistoriasta. (Evans 2000 [1997], 239–43.)

[3] Oman tutkimusaiheensa muodostaisi se, miten ammattitutkijoiden vanhentuneet teokset tai virhetulkinnat esiintyvät nykyisissä pseudohistoriallisissa kirjoituksissa tai netin keskustelufoorumeilla.

[4] Hommafoorumi: 77 407 lukukertaa, 489 puheenvuoroa, sivusto ei anna tietoa keskustelujen käyttäjämäärästä; Ylilauta: 10340 lukukertaa, 415 puheenvuoroa, 154 eri käyttäjää tarkastelluissa keskusteluissa. Näillä kahdella foorumilla oli eniten puheenvuoroja Suomen kuninkaista ja muinaisuudesta. Vertailtaessa puheenvuorojen lukumääriä kahteen muuhun keskeiseen foorumiin luvut olivat seuraavat: Aarremaanalla oli 325 puheenvuoroa aiheesta ja Suomi24-sivustolla oli 177 puheenvuoroa kahdessa pidemmässä keskustelussa. Lyhyissä keskusteluissa puheenvuoroja on joitakin kymmeniä yhtä keskusteluketjua kohden.

Keskusteluja etsittäessä Google-hakua kontrolloitiin seuraavasti: hakuja tehtiin kolmelta eri koneelta, joista yksi oli julkisessa käytössä oleva kone. Hakuja tehtiin lisäksi kahdella eri paikkakunnalla ja hauissa käytetyt koneet puhdistettiin mahdollisuuksien mukaan koneelle tallentuneista aiemmista tiedoista. Näin pyrittiin minimoimaan käyttäjäprofiilien vaikutus hakuihin. Käytännössä käyttäjäprofiilin vaikutusta hakuihin ei ole täysin mahdollista poistaa johtuen siitä, että Googlen algoritmit ovat salaisia. Keskustelujen esitetyt lukukerrat on tilastoitu silloin, kun haut on tehty.

[5] Tutkimuksessa väitteet saagojen viittauksista suomalaisiin kuninkaisiin on torjuttu. Väitteet perustuvat lähteiden väärinymmärrykseen ja käänkövirheisiin. (Ks. Häme 1991; Aalto 2015.)

[6] Tutkijat ovat kategorisoineet saagoja eri genreihin riippuen siitä, milloin saaga on kirjoitettu ja mikä sen sisältö on. Genrejako ei ole täysin selkeä, mikä johtuu siitä, että tyyllillisesti saagat voivat sisältää piirteitä eri genreistä (Clover & Lindow 1985; Kristjánsson 2009 [1988]; Clunies Ross 2000; Mundal & Wellendorf 2008). Kun esimerkiksi yksittäistä saagaa käytetään historian tutkimuksen lähteenä, on syytä tuntea sen konteksti eli milloin se on todennäköisesti kirjoitettu ja mikä sen suhde on muuhun saagakirjallisuuteen. Ilman tätä taustatietoa on hyvin vaikea arvioida, mitä yksittäinen saaga voi todellisuudessa kertoa historiallisista tapahtumista. Kaiken kaikkiaan saagalähteitä ei voi niputtaa yhteen, sillä kyseessä on hyvin heterogeeninen joukko lähteitä.

[7] Saagoja esitetään ”viikinkien kirjallisuutena”, koska ne ovat pääsääntöisesti islantilaisten kirjoittamia ja heidät rinnastetaan usein viikinkien jälkeläisiksi. Saagat on kirjoitettu viikinkiajan (800–1000) jälkeen keskiajalla. Osa muistiin kirjoitetuista runoista on ajoitettu toki viikinkiajalle ja viikinkiajalta on säilynyt muutama riimukirjaimin kirjoitettu runo, mutta pääsääntöisesti runot on kirjoitettu muistiin vasta satoja vuosia myöhemmin.

[8] Esitelmä on kuunneltavissa Ylen elävässä arkistossa:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2011/04/26/tarut-kertovat-Suomen-muinaiskuninkaista>

[9] <https://www.youtube.com/watch?v=ijmPAyZdBnE>

[10] Kyseistä Helsingin Sanomien artikkelia on kritisoinut arkeologi Ilari Aalto blogissaan (2013), mutta tämän kaltainen ammattitutkijan esittämä kritiikki ei usein päädy keskusteluryhmiin, jos se ei tue keskustelijoiden omia näkemyksiä.

[11] Samuli Paulaharju kirjoitti etnografisia kuvauksia muun muassa Lapista.

[12] Esimerkiksi kirjakauppa Adlibris luokittelee kaikki Niemisen kirjat Suomen historian luokkaan. Suomalainen kirjakauppa luokittelee *Tavastia* -kirjan seuraavilla asiasanoilla: ”muinaisjäännökset, esihistoria, kuninkaat, suomalaiset, historia, Suomi, Häme, Suomen historia”; *Vaiettu Muinaisuus* -kirjan: ”muinaiskansat, muinaisjäännökset, kalliomaalaukset, kivet, totemismi, jättiläiset, siirtolohkareet, riimukivet, ristiretket, jääkaudet, esihistoria, historiankirjoitus, tulkinta, Suomi, Suomen historia” ja *Muinaissuomalaisten Kadonnut Kuningaskunta* -kirjan: ”Suomen historia”.

Lähteet

Painettu

Nieminen, Jukka. 2010. *Muinaissuomalaisten kadonnut kuningaskunta*. Oy Kirjaparoni, Salakirjat.

Nieminen, Jukka. 2013. *Tavastia. Muinais-Hämeen kuningaskunta*. Salakirjat.

Nieminen, Jukka. 2015. *Vaiettu muinaisuus*. Salakirjat.

Elektroniset lähteet

Aalto, Ilari 2013. ”Hämeen viikingeistä”. *Mullan alta*, julkaistu 4.6.2013. <http://mullanalta.blogspot.fi/2013/06/hameen-viikingeista.html> [Haettu 13.6.2017]

Bock, Ior [anonyymi kirjoittaja] 2007. Suomen kuninkaat norjalais-islantilaisten saagojen mukaan. *Ior Bock – virallinen sivusto*, julkaistu 9.10.2007. <http://iorbock.com/ekirjasto/tuntematon/suomen-kuninkaat-saagojen-mukaan/> [Haettu 26.4.2016]

Kallo, Lasse. 2015. ”Ruotsalainen valloittaja on väärentänyt Suomen historian.” *Aamulehtiblogit*, julkaistu 29.10.2015. <http://aamulehtiblogit.ning.com/profiles/blogs/ruotsalainen-valloittaja-on-v-rent-nyt-suomen-historian> [Haettu 26.4.2016]

Kohvakka, Timo. 2013. ”Fornjot, muinainen jättiläinen.” *Sodankäynnin taito*, julkaistu 4.5.2013. http://tkohvakka.blogspot.fi/2013/05/fornjot-muinainen-jattilainen_7026.html [Haettu 26.4.2016]

Lendering, Jona. 2011. ”Allure of pseudohistory”. *Roman Army Talk*, julkaistu 29.7.2011. <http://www.romanarmytalk.com/rat/thread-19255-post-255946.html#pid255946> [Haettu 17.5.2016]

Nyman, Sammy. 2014. ”Suomen salattu historia.” *Uusi Suomi*, Vapaavuoro-blogi, julkaistu 3.3.2014. <http://sammynyman.vapaavuoro.uusisuomi.fi/kulttuuri/162149-suomalainen-prinssi-rurik> [Haettu 26.4.2016]

Pöllänen, Arto. 2001. Olivatko viikinkikuninkaat suomalaisia. *Kaltio* 57, 4 <http://www.kaltio.fi/vanhat/index43ec.html?81> [Haettu 26.4.2016]

Nettikeskustelut

Pitkät

A1 = ”Muinaisen Suomen kuningaskunta.” 2009. *Suomi24*, julkaistu 30.11.2009. <http://keskustelu.suomi24.fi/t/8661294/muinaisen-suomen-kuningaskunta> [Haettu 13.1.2017]

A2 = ”Suomen esikristillinen historia”. 2013. *Hommaforum*, julkaistu 23.6.2013. <http://hommaforum.org/index.php/topic,84732.0.html> [Haettu 13.1.2017]

A3 = ”Suomen muinainen kuningaskunta.” 2013. *Ylilauta*, julkaistu 2.6.2013. <https://ylilauta.org/tiede/19762800> [Haettu 13.1.2017]

A4 = ”Suomen muinaishistoria?” 2010. *Suomi24*, julkaistu 12.12.2010. <http://keskustelu.suomi24.fi/t/3228999/suomen-muinaishistoria> [Haettu 13.1.2017]

A5 = ”Suomen muinaiskuninkaiden esineistöä?” 2010. *aarremaanalla.com*, julkaistu 25.10.2010. <http://www.aarremaanalla.com/foorumi/viewtopic.php?f=5&t=3200&sid=f5bc53959fc6a42bccd898e604930f7c> [Haettu 13.1.2017]

Lyhyet

B1 = ”Ruotsi onkin suomalainen.” 2014. *Suomi24*, julkaistu 22.10.2014. <http://keskustelu.suomi24.fi/t/12767214/ruotsi-onkin-suomalainen> [Haettu 13.1.2017]

B2 = ”Suomen muinainen kuningaskunta?” 2014. *Skepsis*, julkaistu 13.12.2014. <http://keskustelu.skepsis.fi/Message/FlatMessageIndex/381411> [Haettu 13.1.2017]

B3 = ”Suomalaisten mahtava mutta vaiettu muinaishistoria.” 2012. *netmission*, julkaistu 2.12.2012. <http://forum.netmission.fi/forum/yleiset/yleiset-asiat/7332-suomalaisten-mahtava-mutta-vaiettu-muinaishistoria> [Haettu 13.1.2017]

B4 = ”Suomen ja kainuun muinaiset kuninkaat.” 2014. *Tiede*, julkaistu 30.4.2014. http://www.tiede.fi/keskustelu/4001171/ketju/suomen_ja_kainuun_muinaiset_kuninkaat [Haettu 13.1.2017]

B5 = ”Suomen muinaiset kuninkaat.” 2015. *MV-lehti*, julkaistu 5.4.2015. <http://keskustelu.mvlehti.net/index.php?topic=87.0> [Haettu 13.1.2017]

B6 = ”Suomi historiallisesti on venäjän osaa.” 2016. *Suomi24*, julkaistu 8.1.2016. <http://keskustelu.suomi24.fi/t/14051014/suomi-historiallisesti-on-venajan-osaa/> [Haettu 13.1.2017]

B7 = ”Suomen muinaishistoria.” 2007. *Jatkoaika.com*, julkaistu 27.3.2007. <http://keskustelu.jatkoaika.com/threads/suomen-muinaishistoria.37390/> [Haettu 13.1.2017]

B8 = ”Suomen Muinainen Kuningaskunta.” 2007. *Plaza.fi*, julkaistu 28.12.2007. <https://plaza.fi/keskustelu/aihe/suomen-muinainen-kuningaskunta/> [Haettu 13.1.2017]

B9 = ”Suomen muinainen kuningaskunta.” 2013. *Plaza.fi*, julkaistu 1.5.2013. <http://keskustelu.plaza.fi/threads/suomen-muinainen-kuningaskunta.1914769/> [Haettu 13.1.2017]

B10 = ”KAINUUN JÄTIT.” 2007. *Suomi24*, julkaistu 1.9.2007. <http://keskustelu.suomi24.fi/t/4780379/kainuun-jatit> [Haettu 13.1.2017]

Muut

C1 = ”Suomi - muinainen kuningaskunta?” 2005. *sfnet.tiede.historia* <http://sfnet.tiede.historia.narkive.com/Y0k02eu1/suomi-muinainen-kuningaskunta> [Haettu 13.1.2017]

C2 = ”Suomen muinaiset kuninkaat.” 2011. *Riemurasia*, julkaistu 7.8.2011. <http://www.riemurasia.net/rtube/Suomen-muinaiset-kuninkaat/47338> [Haettu 13.1.2017]

C3= ”Viikingit pelkäsivät”. 2003. *Suomi24*, julkaistu 27.6.2003. <http://keskustelu.suomi24.fi/t/516520/viikingit-pelkasivat> [Haettu 13.1.2017]

C4= ”Viimeinen Viikinkiretki Hämeeseen.” 2017. *Nordens alla kanaler*. <http://kanaler.arnholm.nu/suomi/finland/vikingarf.html> [Haettu 13.1.2017]

C5= *Laitikkalan Kylä*. 2017. <http://laitikkala.fi/laitikkala/> [Haettu 13.1.2017]

Kirjallisuus

Aalto, Sirpa. 2010. *Categorizing Otherness in the Kings' Sagas*. Dissertations in Social Sciences and Business Studies 10. Joensuu: University of Eastern Finland. Saatavana www-muodossa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0238-2/urn_isbn_978-952-61-0238-2.pdf [Haettu 5.6.2017]

Aalto, Sirpa. 2015. The Finnar in Old Norse Sources. Teoksessa *The Viking Age in Åland. Insights into Identity and Remnants of Culture*, Joonas Ahola, Frog & Jenny Lucenius (eds.), 199–226. *Annales Academiae Scientiarum Fennicae* 372. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.

Ahola, Joonas, Frog with Clive Tolley (eds.). 2014. *Fibula, Fabula, Fact: the Viking Age in Finland*. *Studia Historica Fennica* 18. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Ahola, Joonas, Frog & Jenny Lucenius (eds.). 2015. *The Viking Age in Åland: Insights into Identity and Remnants of Culture*. *Annales Academiae Scientiarum Fennicae* 372. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.

Ahonen, Sirkka. 1998. *Historiaton sukupolvi? Historian vastaanotto ja historiallisen identiteetin rakentuminen 1990-luvun nuorison keskuudessa*. *Historiallisia tutkimuksia* 202. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.

Allchin, Douglas. 2004. Pseudohistory and pseudoscience. *Science and Education* 13, 3: 179–195.

Andersson, Benedict. 1991. *Imagined Communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. Lontoo: Verso.

Arpo, Robert. 2005. *Internetin keskustelukulttuurit. Tutkimus internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetavoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa*. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja 39. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Bagge, Sverre. 2010. *From Viking Stronghold to Christian Kingdom: State Formation in Norway, c. 900 – 1350*. Copenhagen: Museum Tusulanum Press.

Bock, Ior. Javanainen, Juha (toim.) 1996. *Bockin perheen saaga. Väinämöisen mytologia*. Helsinki: Synchronicity Publications.

Clover, Carol J. & John Lindow (eds.). 1985. *Old Norse-Icelandic Literature. A Critical Guide*. Ithaca (NY): Cornell University Press.

Clunies Ross, Margaret (ed.). 2000. *Old Icelandic literature and society*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ehrnrooth, Jari. 1999. Kipupisteitä kansakunnan ruumiissa. Teoksessa *Suomi. Maa, kansa, kulttuurit*. Markku Löytönen ja Laura Kolbe (toim.), 113–123. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 753. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Evans, Richard J. 2000 [1997]. *In Defence of History*. London: Granta Books.

Fewster, Derek. 2006. *Visions of past glory: nationalism and the construction of early Finnish history*. Studia Fennica 11. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Grøsfjeld, Sigvald jr. 2016. *Sagakritikkens historia. Hovedlinjer i norsk og nordisk forskning på sagaenes troverdighet fra Torfæus til vår tid*. Stavanger: Sagabok.

Hansson, Sven Ole. 2015 [2008]. Science and Pseudo-Science. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. <https://plato.stanford.edu/entries/pseudo-science/#SciPse> [Haettu 10.2.2016]

Hermann, Pernille. 2013. Saga Literature, Cultural Memory, and Storage. *Scandinavian Studies* vol. 85, 3: 332–354.

Haggrén, Georg, Petri Halinen, Mika Lavento, Sami Raninen ja Anna Wessman (toim.). 2016. *Muinaisuutemme jäljet*. Helsinki: Gaudeamus.

Hänninen, Jere ja Jyri Hänninen. 2010. *Tuhansien aatteiden maa. Ääriajattelua nyky-Suomessa*. Helsinki: WSOY.

Häme, Mikko. 1991. *Saagoista ja muinaisista kuninkaistamme*. Oulun Yliopiston historian laitos. Eripainossarja N:o 270. 181–186.

Huurre, Matti. 2000 [1979]. *9000 vuotta Suomen esihistoriaa*. Helsinki: Otava.

Ikäheimo, Janne & Wesa Perttola. 2010. Näennäisarkeologisia linjanvetoja Suomen muinaisuuteen. *Muinaistutkija* 27, 4: 22–33.

Jaakkola, Jalmari. 1938. *Suomen varhaiskeskiaika: kristillisen Suomen synty*. Porvoo, Helsinki: WSOY.

Jalava, Marja, Tiina Kinnunen ja Irma Sulkunen (toim.). 2013. *Kirjoitettu kansakunta. Sukupuoli, uskonto ja kansallinen historia 1900-luvun alkupuolen suomalaisessa tietokirjallisuudessa*. Historiallinen Arkisto 136. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden seura. Saatavana www-julkaisuna: <https://www.ellibrary.com/reader/9789522224958> [Haettu 11.1.2017]

Juslenius, Daniel. 1994 [1703]. *Suomalaisten puolustus*. suomentanut Juhani Sarsila. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Jutikkala, Eino. 1966. *Suomen historia*. Helsinki: Weilin+Göös.

Klinge, Matti. 1984 [1983]. *Muinaisuutemme merivallat*. Helsinki: Otava.

Korpimo, Sauli 2001. Häpeällinen retki Hämeeseen. *Helsingin Sanomat* 98/18.11.2001, D3.

Koskinen, Inkeri. 2015. *Villi Suomen historia. Välimeren Väinämöisestä Äijäkupittaan pyramideihin*. Helsinki: Tammi.

Meinander, Henrik. 2016. Kansallisen katseen lumo, Teoksessa *Historian käyttö ja väärinkäyttö*. Antti Blåfield (toim.), 63–77. Helsinki: Siltala.

Melleuish, Greg, Konstantin Sheiko & Stephen Brown. 2009. Pseudo History/Weird History: Nationalism and the Internet. *History Compass* 7, 6: 1484–1495, DOI: 10.1111/j.1478-0542.2009.00649.x, 1492. [Haettu 25.5.2016]

Messenius, Johannes. 1988. *Suomen, Liivinmaan ja kuurinmaan vaiheita sekä tuntemattoman tekijän Suomen kronikka*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Messenius, Johannes. 1997. *Suomen kronikka*. Tampere: Sanasato oy.

Mundal, Else. 1977. *Sagadebatt*. Oslo, Bergen og Tromsø: Universitetsforlaget.

Mundal, Else. 2013. The Dating of the Oldest Sagas about Early Icelanders. Teoksessa *Dating the Sagas. Reviews and Revisions*. Else Mundal (ed.), 31–54. Copenhagen: Museum Tusulanum Press.

Mundal, Else & Jonas Wellendorf (eds.). 2008. *Oral Art Forms and their Passage into Writing*. Copenhagen: Museum Tusulanum Press.

Mustamo, Aila. 2016. "Yö, metsä, aika ennen kristinuskoo": kotimaan ja kansakunnan representaatiot black metalissa ja folk metalissa Suomessa ja Norjassa. Oulu: Oulun yliopisto. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa): <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526211497.pdf> [Haettu 5.6.2017]

Muukkonen, Marita. 1999. Skinit ja isänmaallisuus. Teoksessa *Suomi. Maa, kansa, kulttuurit*. Markku Löytönen ja Laura Kolbe (toim.), 259–260. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 753. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Pöysä, Jyrki. 2010. Lähiluku vaeltavana käsitteenä ja tieteidenvälisenä metodina. Teoksessa *Vaeltavat metodit*. Jyrki Pöysä, Helmi Järviluoma & Sinikka Vakimo (toim.), 331–360. Kultaneito VIII. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.

Pöysä, Jyrki. 2015. *Lähiluvun tieto. Näkökulmia kirjoitetun muistelukerronnan tutkimukseen*. Kultaneito XVII. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.

Tarkiainen, Kari. 2010. *Ruotsin Itämaa: esihistoriasta Kustaa Vaasaan*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Tuuri, Antti 1994. *Egilin saaga*. Helsinki: Otava.

Tuuri, Antti 2008. *Orkneylaisten saaga*. Helsinki: Otava.

Sigurðsson, Jón Viðar 2009. Historical Writing and the Political Situation in Iceland 1100–1400. Teoksessa *Negotiating Pasts in the Nordic Countries. Interdisciplinary Studies in History and Memory*. Anne Eriksen & Jón Viðar Sigurðsson (eds.), 59-78. Lund: Nordic Academic Press.

Steinsland, Gro, Jón Viðar Sigurðsson, Jan Erik Rekdal & Ian Beuermann (eds.). 2011. *Ideology and Power in the Viking Age and in the Middle Ages. Scandinavia, Iceland, Ireland, Orkney and the Faroes*. Leiden. Boston: Brill.

Snorri. 1960. *Norjan kuningassaagat I*. suomentanut J.A. Hollo, runot suomentanut Aale Tynni. Porvoo: WSOY.

Torsti, Pilvi. 2012. *Suomalaiset ja historia*. Helsinki: Gaudeamus.

Urpilainen, Erkki. 1993. *Algot Scarin ja göötiläisen historian kirjoituksen mureneminen Ruotsissa 1700-luvun alkupuolella*. Historiallisia tutkimuksia 171. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura.

Urpilainen, Erkki. 2002. Göötiläiset kuninkaat. *Kaltio* 58, 2. <http://www.kaltio.fi/vanhat/index66f0.html?58> [Haettu 6.6.2017]

Vahtola, Jouko. 2003. *Suomen historia jääkaudesta Euroopan Unioniin*. Helsinki: Suuri suomalainen kirjakerho oy.

Vésteinsson, Orri. 2000. *The Christianization of Iceland: Priests, Power, and Social Change, 1000 – 1300*. Oxford: Oxford University Press.

Virrankoski, Kyösti. 2009. *Suomen historia 1 & 2*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Wettenhovi-Aspa, Sigurd. 1915. *Suomen kultainen kirja*. suomentanut J. Raekallio. Helsinki: tekijä.

Wettenhovi-Aspa, Sigurd. 1935. *Kalevala ja Egypti. Suomen kultainen kirja II. Riemujulkaisu Kalevalan satavuotispäiväksi*. Helsinki: tekijä.

Whaley, Diana 2000. A useful past: historical writing in medieval Iceland. Teoksessa *Old Icelandic Literature and Society*. Margaret Clunies Ross (ed.), 160–202. Cambridge: Cambridge University Press.